
ADANA İLİNDE YAŞAYAN Z KUŞAĞININ MÜZİKAL BEĞENİLERİ*

Musical Tastes of Z Generation in the Adana Province

Timur VURAL**, Özge AÇIKGÖZ***

ÖZ

Bu araştırma, Adana’da yaşayan Z Kuşağı bireyleri müzik beğenilerini analiz etmek amacıyla oluşturulmuştur. Araştırmada, literatür taraması ve anket tekniklerinden yararlanılmıştır. Bilimsel araştırmanın tümdengelim özelliğinden faydalanılarak Adana ili coğrafi ve kültürel özelliklerinden bahsedilmiş, müzik beğenisi, Z kuşağı gençliği ve popüler kültürünün genel özellikleri açıklanmış daha sonra; Adana ili Z kuşağı müzik beğenisi açıklanmıştır, yani genelden özele inilerek bir bilimsel araştırma tekniği kullanılmıştır. Araştırma metodu olarak, anket metodu kullanılmıştır. Adana ilinin merkez ilçelerinden 4 farklı ilçeye, eşit sayılarda, toplam 880 z kuşağı bireyine anket uygulanmıştır. Toplanan veriler sınıflandırılarak bilgisayara aktarılmıştır. Z kuşağı bireyleri, kimleri, nasıl, ne şekilde dinliyor gibi temel soruların çevresinde, bu soruları destekleyen sorularla, veriler toplanmış, sınıflandırılmış ve analiz edilmiştir. Araştırmanın son bölümünde sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir. Bu çalışmanın dikkat çekici sonuçlarından biri çeşitliliktir. Z kuşağı bireyinin tercihlerindeki çeşitlilik dikkat çekicidir. Dinledikleri şarkıcıların, müzik dinleme kanallarının, müzik türlerinin çeşitliliği küreselleşen dünyada farklılığın kaybedildiği düşüncesine karşı sonuçlar oluşturmaktadır. Bu verilerin sebepleri çalışmada derinlemesine analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzikal Beğeni, Z Kuşağı, Adana İli, Popüler Müzik, Müzikoloji

ABSTRACT

This study was designed to analyze the musical tastes of Z generation individuals living in Adana. Literature review and survey techniques were used in the research. Using the deductive method of scientific research, the geographical and cultural characteristics of Adana province were mentioned, and the music taste in Adana, Z generation youth and the general features of popular culture were explained, then; Adana Z generation’s music taste was explained, that is, a scientific research technique from the general to the specific was used. Survey method was used as a research method. A questionnaire was applied to 880 Z generation individuals in equal numbers in four different regions from central districts of Adana. The collected data were classified and transferred to the computer. Data were collected, classified and analyzed with questions that support these issues around the basic questions such as who, how and in what way Z generation listens to. In the last part of the study, results and suggestions have been given. One of the remarkable results of this study is diversity. Diversity in the preferences of the Z generation is noteworthy. The diversity of the singers, the music channels and the musical genres they listen to results in the loss of difference in the globalizing world. The reasons for this data were analyzed in depth in the study.

Keywords: Musical taste, Generation Z, Adana Province, Popular Music, Musicology

Araştırma Makalesi/Research Article - Geliş Tarihi/Received Date: 10.09.2020 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 09.12.2020

* Bu makale Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzikoloji Bilim Dalında yayımlanmamış yüksek lisans tezinin geliştirilmesi ve bazı verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

** **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, trvural@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0002-8395-9916

*** Müzikoloji Uzmanı, Milli Eğitim Bakanlığı, ozge-acikgoz@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8462-6099

Atf/Citation: Vural, T, Açıkgoz, Ö. (2020) Adana İlinde Yaşayan Z Kuşağının Müzikal Beğenileri. (17), 129-158.

Extended Abstract

This article aims to analyze the music tastes of Generation Z individuals living in Adana. Literature review and survey techniques were used in the article. The deductive method of scientific research was utilized.

First of all, the conceptual framework of the study was created. The concepts of culture, music, popular music are generally mentioned. Besides, together with the conceptual framework, the concept of generation was defined under the title of *Generation Z and Music* and *Z Generation*, one of the popular generation classifications of recent years, and its relationship with music were mentioned. Another subtitle given within the conceptual framework is *Musical Taste*. Considering that there are many reasons for the formation of music taste, it was found appropriate to be given under a subtitle in the article. The shaping of an individual's musical habits cannot be considered separate from the society in which they live. Reasons such as the desire to be accepted by the social environment, especially in young individuals created the need to deeply analyze the socio-cultural structure of the individual in the study. 4 districts of Adana province where the study was conducted were considered separately. Districts were studied in terms of their socio-economic status and musical aspects. The survey method was used as the research method. The survey was applied to 4 different districts of Adana: Çukurova, Sarıçam, Seyhan, and Yüreğir. It was paid attention to applying the survey in equal numbers to these districts. The survey was applied to a total of 880 Generation Z individuals, 220 in each district. The collected data were classified and transferred to the computer.

Tables were prepared in line with the results obtained from the data, and therefore, it was aimed to make the data more understandable. The obtained data are given in the "*Findings and Comments*" section. While creating the findings section, the survey supporting similar findings were grouped and divided into 10 subsections. Tables are used to make the data more understandable. All districts are given in the tables, respectively and province-wide is added to the last section. A general assessment of the situation was made under the tables. Comments were made in light of all the data.

In the first part of the findings, the personal data belonging to the Generation Z living in Adana province were presented in 3 different tables as "*Gender, Hometown and Housing*". It is based on the idea that these data are important social determinants in determining the place of individuals in society. The second subtitle of the findings is the tables composed of two different questions to find out which music genres Generation Z living in Adana listens to. In the third subtitle of the findings, more meaning was sought and a specific question was asked and commented on why they listened to music. In the fourth subtitle, two different questions were tried to be understood with tabulation from which source they listened to music. In the fifth subtitle, to understand how long participants listen to music was created. In the sixth subtitle, data on the environments in which Generation Z listened to music was collected. In the seventh subtitle, 3 different questions were asked and a table was created to obtain data on the factors that affected the music taste of the participant Generation Z. In the eighth subtitle, it is intended to understand what music means for Generation Z. In the ninth subtitle, it was aimed to collect data on whether Generation Z actively participated in music activities. 5 questions were asked to the participants regarding this issue. Finally, in the tenth subtitle, in order to obtain data on whether Generation Z finds the music education sufficient or not, the participants were asked the question.

Separate sections were created for Çukurova, Sarıçam, Seyhan and Yüreğir districts while creating a table from the data obtained in the findings section. In addition, sections containing total data are added to the table. In this table, both the number of preferences and percentage values of the answers given to the questions for each district is given.

The results section of the article was created by evaluating the data obtained from the study. The diversity in the preferences of the Generation Z individual is remarkable. The diversity of the singers, music channels and types of music they listen to creates results against the idea that difference is lost in the globalizing world. Based on the results, it was observed that they were not actively involved in music in general. In addition, data were obtained that they were not satisfied with the music education they received. The facts that caused this were analyzed in-depth in the article. The last part of the article is left for the recommendations section.

Bu çalışmada, süslü şatafatlı anlatılar, şişirilmiş deyimler ile anlatıma farklılık katma çabası güdülmemiş, günümüz müzikoloji çalışmalarının temel hastalığı olan, yazılanları akademikmiş gibi yaparak, onlara içerik ve ağırlık kazandırma gayretine gidilmemiştir. “Okurlar medyum değildir. Dolayısıyla yazarın anlatımı karışık olduğunda onun gerçekte ne anlatmak istediğini anında anlamaları imkânsızdır” (Becker, 2016, s. 49). Anlamsız işgalci kelimeler, kafa karışıklığına neden olacak yabancı dildeki anlatılardan uzak durulmuştur. Okuyucuya ve alana bilimsel kazanım sağlama hususuna odaklanılmıştır. Bize göre bilimsel çalışmanın odağında; bilimsel yöntem ile tespit edilen bulgular ve bunların yorumlanması ile elde edilen sonuçlar ile alana katkı sağlamak olmalıdır.

Müzik insanların kendilerini ifade etmelerinde her dönem önemli bir araç olmuştur. Kimi zaman acılarını, isyanlarını, aşklarını hep müzik yoluyla karşı tarafa aktarmışlardır. Bu aktarım süreci, geçmişteki yaşanmış-lıkların günümüz toplumuna taşınmasında önemli bir görevi yerine getirmektedir. Hatta denilebilir ki toplumun önemli bir yapı harcı müzikal aktarım sayesinde sağlanmaktadır.

Müzik diğer sanatlardan soyut olan doğasıyla ayrılmaktadır. Salt müzikal uygulamalarda, açık bir sözel ve yansıtma içeriği olmamasından dolayı müzik belki de kültürün en hassas göstergesidir. Diğer sanatlardan ayrı olarak bilinç dışı tutum ve varsayımlara bağlı ve insanüstü/sihirli bir ritüel olması müzik sanatına ayrı bir değer katmaktadır (Small, 1996, s. 80). Avrupalıların büyük bir kısmı yakın dönemlere kadar diğer toplulukların müzikal kültürlerini kıymetsiz ve kakofoni (ses uyumsuzluğu) olarak değerlendirmişlerdir. Aslında burada ortaya çıkan tablo Albert Einstein’ın balığın durumu ile ilgili metaforuna benzemektedir. Balık hiçbir zaman onu sarmalayan suyun farkında olmamıştır, çünkü başka ortamda yaşamamıştır (Small, 1996, s. 2). Kendisi dışında kalan müzik türlerine uzak ve önyargılı kalan müzikoloji bilimi, zaman içinde Batı harici toplumların farklılıklarını zenginlik, özgünlük olarak kabul etmiştir.

Müziği incelemek temelde başka herhangi bir şeyi incelemekten farklı değildir. Herhangi bir alanda incelemeci ele aldığı konuyu “ne”, “neden”, “nasıl” gibi yönlendirici sorular sorarak tanımlamaya çalışır. (...) Tının tanımlanması, aranan yanıtın bulunmasında yeterli olabileceği gibi, konuyu müzik dışı ilişkilendirmelerle incelemenin doğru olacağı durumlarla da karşılaşılabilir (Özer, 1997, s. 1). Müziğe ait geniş kapsamlı boyutları, araştırmalarda göz önünde tutmak büyük önem arz etmektedir.

Müziğe ait üç sistematik boyut ise şunlardır. Müziğin *ne söylediği*, çerçevesinde ele alınan anlamına “*simgesel*”, başka bir şeye gönderme yapmadan, yani mutlak olarak müziğin ne olduğu ile ilgili olanına (...) “*estetik*”, müziğin ne yaptığı ile ilgili yani müziğin iş görecekt yararlar sağlamada kullanılmasına da “*pragmatik*” anlam denildi. (...) Müziğe ait estetik boyut hesaba katılmalıdır (Erol A. , 2005, s. 12-13). Buradan da anlaşıldığı üzere müzik çok boyutlu bir yapıda ve çok katmanlı anlamları barındırmaktadır. Yalın manada estetik duruşunun verdiği kimliğin yanı sıra sözlerin ve sözlerdeki simgesel ve pragmatik (yararcı) yapılanma çok boyutlu düşünmeyi zaruri kılmaktadır. Bu düşünce ve bilimsel yordama kısmında ise icra makamında müzikoloji bilimi yer almaktadır.

Kinkeldey’e göre “Müzikoloji, olgulara müzik sanatının gelişimine ya da süreçlerine ve de genelde insanın bu sanatla ilişkisine bilimsel bir inceleme ya da araştırma yönteminin, felsefi bir tartışma ya da uslamamacı bir dizgeselliğin uygulanmasından doğmuş, müzik üzerine dizgesel bilgi bütünü”dür (Özer, 1997, s. 5). Müzikolojinin yöntemsel niceliği ise çeşitlilik göstermektedir. Çoklu disiplinler içinde ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. “Eğer müzikolojinin, müziğin sosyal ve kültürel çevrelerdeki anlamları hakkında söyleyecekleri az ise, diğer bilim dallarının da müzik tınlarının sosyal ve kültürel anlamlarına dair söyleyebilecekleri azdır. Müzikoloji bilimi, estetik mana-daki müzik çözümlerinde sosyoloji ve iletişim bilimlerine ait yöntemleri kullanmaktadır” (Wicke, 1998, s. 14).

Müzikolojinin bir diğer iletişim içinde olduğu başlık ise kişilerin *müzikal beğenileridir*. Oldukça soyut bir alan olmasına karşılık, bu alanda yapılan çalışmalar toplumsal birçok konuya bakış açısında önemli farklılıklar yaratabilecektir. İşte bu araştırma kapsamında iletişim ve müzikal verilere ulaşmanın artık birkaç yıl öncesi ile kıyaslanamayacağı da öngörülerek, Araştırmaya ait *problem durumu* şöyle planlanmıştır.

Müzik beğenisi ile ilgili değişkenlerin bu kadar çok olduğu ve kesin verilere ulaşılması aşamasındaki zorluklara rağmen bu araştırmada Z kuşağının müzik beğenilerinin anlaşılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda; *günümüz genç kuşağının müzik beğenileri hangi yöne doğru evriliyor? Z kuşağı ne dinliyor hangi müzik tarzını beğeniyor? Müziği nereden, ne kadar süre dinliyor?* soruları sorulmuştur. Z kuşağının müzik algısını ve bakış açısını anlayabilmek ayrıca; müzik sektörüne hizmet veren kişilere veri oluşturmak adına da önemlidir. Bu kuşağa mensup gençler hali hazırda eğitim sürecindedirler. Bu yönde yapılacak çalışmalar, müzik yapımcı-larının, popüler müzik besteci-şarkıcılarının, müzik eğitimcilerinin; bu kuşak çocuklarının ve gençlerinin müzik eğilimlerini bilmelerine, onları anlamalarına, değişen beğeni şekillerine yönelik meta sunabilmelerine ve eğitim süreçlerini etkin olarak şekillendirebilmelerine hizmet edecektir.

Araştırma Modeli

İlk olarak literatür ve kaynak tarama modeli ile bilgiler edinilmiştir. “Geleneksel araştırma modellerinde literatür taraması yol almak için sıklıkla kullanılan bir yoldur. Nicel ve nitel araştırmalarda karakteristik olarak izlenen bir model olmuştur” (Punch, 2014, s. 43).

Bu çalışmada yararlanılan, anket tekniği şu şekilde tanımlanabilir: “Anket gerek sayısal sonuçlara ulaşmak gerekse sayısal sonuçlardan yola çıkarak yorum yapmak için kullanılan ve beş aşama takip edilerek yürütülen yaygın tarama yöntemlerinden biridir. Buna göre öncelikle ulaşmak istenen amaç tanımlanır, örnekleme yöntemine karar verilir ve örneklem seçilir, anket yöntemi belirlenir, verilerin ne şekilde analiz edileceği saptanır ve son olarak da veriler yorumlanır” (Karahasanoğlu, 2015, s. 12).

Araştırmadaki veriler, Adana’da Z kuşağı olarak kabul edilen bireylere uygulanan yazılı anketle elde edilmiştir. “Yazışmanın başarılı olmasında ilk koşul uygun soruların hazırlanmasıdır. Araştırmacı ile kaynak kişi arasındaki tek iletişim aracı sorulardır. Bu nedenle sorular, her türlü yanlış anlaşılmaları önleyecek nitelikte olmalıdır” (Karasar, 2012, s. 176). Anket sorularının belirlenmesi aşamasında soruların alt problemleri, dola-yısıyla problem durumunu karşılayacak şekil belirlenmesi önemlidir. Çalışmada, anket soruları, 10 farklı alt problemi destekleyecek şekilde belirlenmiştir. Yine Karahasanoğlu ve Yavuz, anket yönteminde dikkat edilmesi gereken bir diğer konudan şöyle bahsetmişlerdir:

Anket yöntemi seçerken soruların karmaşıklığını, elde etmek istediğiniz veri miktarını, denetimin veri elde etmedeki önemini ve yöntemin maliyetini göz önünde bulundurmalısınız. Dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta da ister yazılı ister sözlü olarak yapılsın anket, soruyu soran ve cevaplayan kişi arasındaki iletişimin bir parçasıdır (Karahasanoğlu, 2015, s. 13).

Çalışmada alt problemleri tanımlayacak veriler elde etmek için hazırlanan ilk anket 24 sorudan oluşmaktayken, üç uzman kişinin görüşleri doğrultusunda dört soru alt problemlerin kapsamı dışına çıktığı gerekçesiyle iptal edilmiş, biri ise “Herhangi bir müzik etkinliğinde yer aldınız mı?” sorusuna ait mevcut iki önermeye “İsterdim, ama fırsatım olmadı” seçeneğinin dahil edilmesiyle yenilenmiştir. Düzeltilmiş haliyle anket soruları 24 kişilik küçük bir gruba uygulanmış, soruların açıklığı ve önermeleri karşılaması yönünden herhangi bir probleme rastlanmadığı görülmüştür. Böylelikle uygulanacak anket son halini almıştır. Hazırlanmış olan anket soruları Adana İli, Çukurova İlçesi “Adana Erkek Lisesi”, Seyhan ilçesi “Ramazan Atıl Anadolu Lisesi”, Sarıçam ilçesi, “TOKİ Sarıçam Anadolu Lisesi”, Yüreğir ilçesi “Mehmet Akif İnan Anadolu Lisesi” olmak üzere her bir lise için 220 kişilik eşit sayıdaki, toplamda 880 Z kuşağı bireyine uygulanmıştır.

Daha sonra toplanan veriler sınıflandırılarak bilgisayara aktarılması bölümüne geçilmiştir. Anket verileri iki aşamalı bir çözümlenmeye tabi tutulmuştur. İlk aşamada, oluşturulan bulgusal içerik, anket kapsamında hazırlanmış olan “birimleştirme” işlemine tabi tutulmuştur. “Ankette edilen verilerin *birimleştirilmesi* içerik çözümlemesindeki yeri büyüktür. Bir anlamda *birimleştirme* yapılmadan içerik çözümlemesinden söz edilemez. Bu şekilde birimlerin tanımlanması, sınırların ayrılması ve sonraki çözümlenme için kimlik kazandırılması sağlanır” (Aziz, 2020, s. 124). Yoğunluklar kapsamında biçimlendirilen veriler anlamlı bulunuşluklarına göre

yorumlanmıştır. “Veriler *sıralı dizi* (seri) biçimine getirilir veya gruplandırılır. Sıralı dizi, verilerin belli esasa göre sıralanmasıyla elde edilen dizidir. Bu sıralama büyükten küçüğe ya da küçükten büyüğe olabilmektedir. Bu sıralamada yer alan veriye “değer” denilmektedir. Ayrıca sıralı diziler ile elde edilen bu gruplandırmaya *çokluk bölünümü* adı verilmektedir. Çokluk bölünümü; değişkenin değer aralığını, birbirinden kesin olarak ayrılmış sınıflara bölüp, her sınıfta kaç tane birim bulunduğunu saymaya ve karşılaştırmaya olanak sağlayan çizelgedir (Aziz, 2020, s. 150). Yapılan bu sınıflama sonucunda veriler “*tepe değer*” değişkenine göre yorumlanmıştır. Bu işlemler sonrasında ikinci aşamada ise, araştırmada uygulanan anket çerçevesinde z kuşağı gençliğine ait elde edilen veriler, a) literatürde tespit edilen popüler müzik kültürü b) Z kuşağına ait müzikal kimlik bilgileri, c) müzikal beğeni literatürü, d) araştırma bölgeleri (Çukurova, Seyhan, Yüreğir, Sarıçam) arasındaki sosyo-ekonomik durum farklılıkları değişkenleri kapsamında yorumlanmıştır. Bu yorumlar tüm bulgulara yansıtılmak yerine anlamlı görülen veri alanlarında sergilenmiştir. Tümevarım yöntemi doğrultusunda elde edilen veriler ve yorumlar işlenerek araştırma sonuçları olarak sergilenmiştir.

Kavramsal Çerçeve

Kültür-Müzik ve Popüler Müzik

En temel tanımıyla *kültür* toplumun üyeleri olarak insanlar tarafından edinilen öğrenilmiş davranış ve düşünceler bütünüdür (Lavenda, 2019, s. 40). Max Weber ve onun yakın dönemdeki takipçilerine göre *kültür* insanın bilinçsiz olarak oluşturduğu, dünya görüşü, bilişsel bir ağ çerçevesi gibi aktörler ile dünyayı anlamlandırmak için izleme ve yorumlama sürecidir (Eyerman, 2000, s. 15). Rosaldo’ya göre; “Kültür, insanlık deneyiminden unsurlar seçerek ve onları düzenleyerek insanlık deneyimine anlam kazandırır. Kültür geniş anlamda, insanların yaşamlarına anlam kazandırmakta kullandıkları biçimleri anlatır” (Monaghan, 2007, s. 61). Bu açıklamalardan da anlaşıldığı üzere kültür, insanoğlunun varoluşundan itibaren, toplumsal yaşamına anlam ve kimlik katan, aktarılabilen davranışlar bütünüdür.

Kültürel etkileşim mümkün olmakla birlikte, küresel kültürün, bölgesel kültüre nüfuz ederek tüm yerel kültürlerin neslini tüketeceğini sanmak da yanlıştır (Lavenda, 2019, s. 62). Günümüz antropologları sosyal ve kültürel sınırların sonsuza kadar sabit kalmayacağını kabul ederler ve açıkça belirli sınırların ne anlama geldiğini devamlı olarak sorgularlar (Lavenda, 2019, s. 55). Bu ifadelerden yola çıkarak şöyle denilebilir; kültür, sınırlanamayan veya tam anlamıyla dönüştürülemeyen yaşayan bir organizmadır.

Müzik kültürü ise tıpkı edebiyat ve dil öğeleri gibi “Somut olmayan kültür öğeleri” içinde yer almaktadır. Soyut olmayan kültür öğelerinin en önemli özelliği, bu alandaki kültür analizinin daha çok bir topluluğun dünya algısını ve kadim felsefesini çözümleyebilmek için sunduğu verilerdir. Ayrıca somut olmayan kültür ürünleri içinde “en zor” incelenilecek alan ya da “en soyut kültür alanı olan müziktir” (Dönmez, 2019, s. 111). Ridley’e göre “Müzikle ilgili sahip olduğumuz kavrama fikri, estetik bir nesne olan müzikle ilgili deneyimimizi yansıtmaktadır. Ve bu sezgisel düşünceye göre ‘*müziğin melodi, armoni ve işitsel ilişkilere yaptığı vurgu ile*’ müziğin değerlendirilmesinde temsile az yer olduğudur” (Ridley, 2007, s. 77). Bu soyut alanı incelemek çeşitli yetkinlikleri gerektirmektedir. Müzikologlar, kültürün müziksel boyutunu, estetik ve simgesel farklılıkları üzerinden değerlendirmektedir. “Kültürel farklılık, çok sayıda akademisyenlerin farklı kültürel bağlamlara ve müzik türlerine odaklandığı müzikoloji bilimine de yansımaktadır. (...) Müzikoloji kültürel bir uygulamadır, kültüre katılmanın bir yoludur, genellikle geriye dönüktür ve dikkate alınan kültüre zaman ve yer bakımından dışsal olabilmektedir” (Beard, 2008, s. 48-49).

Adorno’ya göre, müziksel olanla toplumsal olan arasındaki karşılıklı ilişkileri değerlendirmek, toplumun hali hazırdaki durumu hakkında derin eleştirel analizler yapmak anlamına gelmektedir. Müzik ne kadar az özerlik isteğinde bulunur ve ne kadar çok toplumsal tüketim malı yaratırsa o kadar dolaylısıyla sosyolojik kategoriler içinde düşünülme zorundadır. Müziğin niteliği ve toplum kapsamında yansımaları, bu anlamda hem toplumu tanımlaması hem de problemlerin odağına inilmesi açısından incelemeye değerdir (Esgin, 2014, s. 81).

Popüler müziği anlayabilmek için *Tüketim Kültüründen* yola çıkılmalıdır. “Tüketim kültürü, tüketim toplumu-kültürüne gönderme yapar. Bu terim simgesel üretim, gündelik tecrübeler ve pratiklerin örgütlenmesinin *kitlesele tüketime* yönelik hamleye eşlik ettiği varsayımına dayanmaktadır” (Featherstone, 2013, s. 197). Popüler müzik,

popülerlik hissi veren veya popüler olmaya çalışan müziği tanımlayan bir terimdir. Genellikle kısaltması olan “pop” terimi ile ilişki içinde olan “rock” terimi birbirinin yerine kullanılabilirler. Popüler müzik, birçoğu ticari olarak yönlendirilen eğlence tabanlı bir endüstride yer aldığı görülebilen çok yönlü müzik stili ve uygulamalarını kapsayan bir genelleme olarak gelişmiştir (Beard, 2008, s. 133). Popüler kültüre hâkim olan tüm yasalar popüler müzik içinde geçerlidir. “Popüler müziği; endüstri devrimi ve kapitalist ekonomik sistem aracılığıyla oluşturulmuş olan yeni toplumsal düzen içerisinde, dönüşüme uğrayarak paketlenip her yöne hızlıca uzanabilen ve olabildiğince geniş kitleleri hedef olarak belirlemeye çalışan, profesyonel yapımcı şirketler eliyle oluşturulan ve sanatlar arası bir etkileşimle üretilen müzik kültürleri bütünü olarak tanım-layabiliriz” (Dönmez, 2019, s. 179).

Tabi ki müzik kültürel boyutunun yanı sıra, toplum içinde çatışan sınıfların da izlerini barındırmaktadır. Adorno’nun belirttiği gibi, her müzik türü, toplumun bütününde varolan çelişkilerin ve gerginliklerin izlerini taşır: “Sınıf ilişkilerinin müzikteki yansımalarını araştırmak yerine, müziğin sınıflarla olan ilişkisini, her tür müziğin, antagonistik bir toplumun resmini sunduğundan hareket ederek görmeye çalışmak çok daha yerinde olacaktır” (Stokes, 1998, s. 21).

Bu türdeki müziğin kültürel ve toplumsal boyutlarına, estetik bütünlüğü de etki etmektedir. “Popüler müzikte estetik anlam, estetik özelliklere dönüşen ve ortak kültürel deneyimden beslenen uzlaşım kodları barındırır” (Erol A. , 2005, s. 12-13). Yani toplum, kendi popüler müziğinin estetik anlamında, kültüründen kaynaklanan imgeleri görmekten keyif almaktadır. Unutmamak lazımdır ki popüler müziğin bir diğer estetik boyutu ise küreseldir. Bu müzik türünün küresel estetik müzikal öğeleri barındırmasının (altyapı, armoni, teknolojik gelişmeler) günümüzde beğeniye olumlu yönde etki ettiği değerlendirilmektedir.

Z Kuşağı ve Müzik

Günümüzde yaşamakta olan müzik, değişimlere uğramış olsa da kabul gördüğü orana paralel olarak geçmişin klişelerini barındırmaktadır. Burada klişe lafı ile kastedilmek istenen eski müzikal aktarıma ait olan kültürel tortulardır. Ozanların nağmeleri çağdaşlaşmış olsa da toplum tarafından kabul gören müziklerde kültürel özdeşlik bulunması beklenen bir durumdur. Bu noktada karşımıza çeşitli değişkenler çıkacaktır; yaş, ekonomik durum, sosyal durum, coğrafi durum vb. hususiyetler. İnsanların yaşam süreçleri içinde çeşitli olgunluk düzeylerine ulaştıkları malumumuzdur. İlk yirmi yaş sürecinde dinlemiş olduğumuz müzikler ile sonraki dönemlerde dinlediklerimiz arasında çeşitli değişimler yaşanabilmektedir. İşte tam da burada *kuşak* kavramı karşımıza çıkmaktadır.

Kuşak kelimesiyle aslında yaklaşık olarak 25-30 yıllık bir yaş kümesi kastedilmektedir. “Sosyolojik tanımlar incelendiğinde, kuşaklar, belli tarihlerde doğmuş sosyalleşme sürecinde ortak sosyal, politik, ekonomik vb. olaylardan etkilenmiş, koşullar gereği benzer sorumluluklar yüklenmiş oldukları için ortak değer, inanç, beklenti ve davranışlara sahip gruplar olarak tanımlanabilir” (Taş, 2017, s. 1034-1035).

Z kuşağı olarak ifade edilen topluluğun genel özellikleri şöyledir; “Milenyum civarında doğmuş, internetsiz bir dünyayı tanımayan, sosyal ağları aktif kullanan ve asıl iletişim kanalı olarak kabul eden, küresel dünyadan haberdar, esnek düşünebilen, farklı kültürlere toleranslı, elektronik cihazlara karşı gelişmiş becerileri olan, hızlı karar verebilen, duygusal yetersizliklere sahip gençlerdir” (Nangy, 2012, s. 9-11).

Bu kendine özgü yaşam tarzı geliştirmiş olan Z kuşağının önemli çarpanlarından biri ise müzikleridir. Firth’in gençlik ve müzik alt kültürleri üzerine yaptığı çalışma, “tüm ergenlerin müziği bir rozet olarak kullandığını” öne süren ilk çalışmadır. Bir kişinin müzik zevkinin “rozeti” olarak algılanması durumu, başkaları tarafından olumlu algılanma derecesini etkileyebileceğini öne sürmektedir (Firth, 1983, s. 217; Bogt TT, 2003). Yani gençler üyesi olmak istedikleri topluluk tarafından, olumlu kabul görebilmelerinin ön koşullarından biri olarak müzik alışkanlıklarını şekillendirmektedirler. “Farklı müzik tarzlarının göze çarpan tüketimiyle, ergenlerin müziği bireyselliklerini ve kişisel kimliklerini ifade etmek için bir araç olarak kullandıkları ve aynı zamanda farklı akran gruplarının üyeleri arasında ayırım yapmanın bir yolu olarak gördükleri söylenebilecektir” (Lonsdale, 2009, s. 85). Müzik gençler arasında geçmişten günümüze kadar bir aidiyet rozeti olarak kullanıla gelmiştir.

Müzik tercihinin sosyal etkisine ve ifadesine ilişkin, araştırma önerilerin zenginliğine karşı, ilgili deneysel araştırmaların sayısının çok az olması önemli bir çelişkidir (Zilmann, 1997, s. 173). Günümüzde yapılan çalışma sayıları artmakla birlikte Türkiye özelinde yapılan araştırmalar oldukça sınırlıdır demek yanlış olmayacaktır.

Müzikal Beğeni

Müzik tercihleri insanların hem başkalarını algılayışına hem de başkaları tarafından algılanışlarına etki eder. Çünkü kişinin müzik tercihleri tek başına estetik bir zevk olmaktan çok daha fazlasıdır. Müzik zevkinin belli bir müzik zevki grubuna (Zevk topluluğu) ait olmak ve bu grubun müzik dışındaki değerlerini ve hatta yaşam tarzını da benimsemekle gelişen bir şey olduğu ileri sürülmektedir (Şenel, 2013, s. 83).

Müzikal beğeni; grupların sosyal, ekonomik ve kültürel kaynaklarına erişebilme hakkına dâhil olmayı veya dışlamayı amaçlayan sembolik bir modelin parçasıdır (Bogt TT, 2003, s. 36). “Müziğe yüklenen anlamlar sadece bir duygu ve düşünce durumu yaratmakla kalmaz. Müzik geri yansıttığı anlamlarla aynı zamanda kişisel ve toplumsal bir sembol haline gelir” (Şenel, 2013, s. 13). Sembolik bir model olmasına ek olarak “aynı şarkıların farklı kişiler üzerinde farklı etki bırakmasının yanı sıra aynı müziğin farklı zamanlarda kişiler üzerinde de farklı etkiler bırakması olası bir durumdur. (...) Müzikal beğeni çeşitlilik gösterebilmektedir” (Karakuyu, 2019, s. 5).

Müzikal beğeninın şekillenmesi belirgin tek bir sebeple ilişkilendirilemeyecek kadar çok etkeni olan bir olgudur. Özellikle İçerisinde yaşanan toplumdaki ayrı düşünülemez. “Bir müzikal ürün içinden çıktığı toplumsal yapının özelliklerini yansıtır. Bu anlamda müzik toplumsal alanla ve anlamla iç içedir, özellikle kültürel anlam dünyasının anlaşılmasında önemli veriler sunar” (Işık, 2013, s. 63). “Müzik birleştirici bir ortam yarattığı kadar aynı zamanda sosyal farklılıkların daha köşeli bir halde görünmesine de aracılık eder. Örneğin arabesk müziği duyan birçok kişinin zihninde bu müziğin temsil ettiği gruplar ve farklı bir yaşam biçimi şekillenebilir” (Işık, 2013, s. 26).

Müzik beğenisinin kuşaksal olarak farklılık gösterdiği düşüncesinden hareketle bu beğeniye etkileyen sebepler şöyle açıklanmaktadır: “Kişinin doğumdan itibaren iletişim içinde olduğu aile, arkadaş, öğretmen gibi çevreler ve etkenler, onun müziği koyduğu değer çizgisini ve müzik beğenisinin şekillenmesini etkiler. Müziği anlamlandıran, ona kendimiz, çevremiz ya da toplum tarafından yüklenen anlamlardır” (Albayrak, 2015, s. 19). Müzik beğenisi ile ilgili çalışmalar kesin veriler içermemektedir. “Duygu üzerine çalışan farklı disiplinlerden araştırmacıların ulaştıkları sonuçların hala tartışılıyor olması ve aslında bir yerde kesin sonuçlara ulaşamaması da müzik beğenisi, müzik dinleme alışkanlıkları, algılama, kişilik, kültür, sosyal çevre gibi etkenlerin gücünü ortaya koymaktadır” (Karışçı, 2007, s. 22).

Sosyo-Ekonomik Bakış ve Müzik

Sosyo-ekonomik statü (SES), "bazı toplumsal değerlerin (ör. Mesleki prestij, eğitim) tek tip olarak dağılmadığı tabakalı sosyal sistemlerdeki bireylerin, ailelerin veya grupların göreceli konumu" olarak tanımlanır (Bailey, 2018, s. 3). Sosyo-ekonomik özellikler topluma ait katmanların tanımlanmasında önemli ip uçlar sunmaktadır. 2000'li yıllardan itibaren sosyoloji cephesinde ekonomi temelli kavramsal çerçeve daha görünür hale gelmiştir. Ekonomi kavramına eşlik eden diğer kavramlar ise, göç (immigration), toplumsalcinsiyet (gender), risk, küreselleşme (globalization), gibileri görünür kılınmaktadır (Ertoy, Parlador, & Öztürk, 2020, s. 57).

Son yıllarda bu kadar ön planda yer alan sosyo-ekonomi fenomenine ilişkin çalışmalar dünyada önemli bir ivme içindedir. “Sosyo-ekonomik statü (SES) farklılıklarının toplumsal yaşamda önemli etkileri ve sonuçları vardır. ABD ve İngiltere’de yapılan araştırmalara göre bebeklikten yaşlılığa yaşamın her evresinde, alt SES’ler üst SES’lere göre daha az yaşamakta ve daha çok hasta olmakta, bunalıma girmekte, kaza geçirmekte ve suç işlemektedir” (Erkenekli, Uzun, & Gümüş, 2012, s. 133-136). Görüldüğü üzere sosyo-ekonomik statü insanların sağlıklı yaşam ve kritik tercihlerinde öncü bir mekanizmaya sahiptir.

Ailelerin sosyal, kültürel ve ekonomik donanımları biyolojik ve kültürel olarak çocuklara aktararak, onların gerek ekonomik, gerekse sosyal ve kültürel kazanımlarını etkilemektedir. Dolayısıyla ailelerin gelir ve eğitim düzeyleri, eğitim sürecinde sağlanan ek materyaller ve ailelerin bu süreçteki ilgi ve destekleri, yaşanan bölge ve

o bölgedeki çevresel faktörler bir bütün olarak bireylerin (...) hayatları boyunca elde edecekleri kazançları üzerinde etkilidir (Çiftçi & Çağlar, 2014, s. 157). Bu ifadeden de anlaşıldığı üzere sosyo-ekonomik konum kişinin yaşamına ait tüm boyutlarında etkin bir olgudur.

Sosyo-ekonomik farklılıkların yüklediği duygusal ve düşünsel farklılıklar ise dikkat çekicidir. “Pek çok araştırmada orta ve üst sınıfların, güven duygusu daha yüksek, daha az kaderci (içsel), daha az otoriteryen (yetkeci) ve daha ılımlı bir siyasal ideolojiyi savundukları; alt sınıfların ise, daha kaderci (dışsal), daha az güven duygusuna sahip, daha otoriteryen ve daha dindar oldukları görülmüştür” (Erkenekli, Uzun, & Gümüş, 2012, s. 133-136).

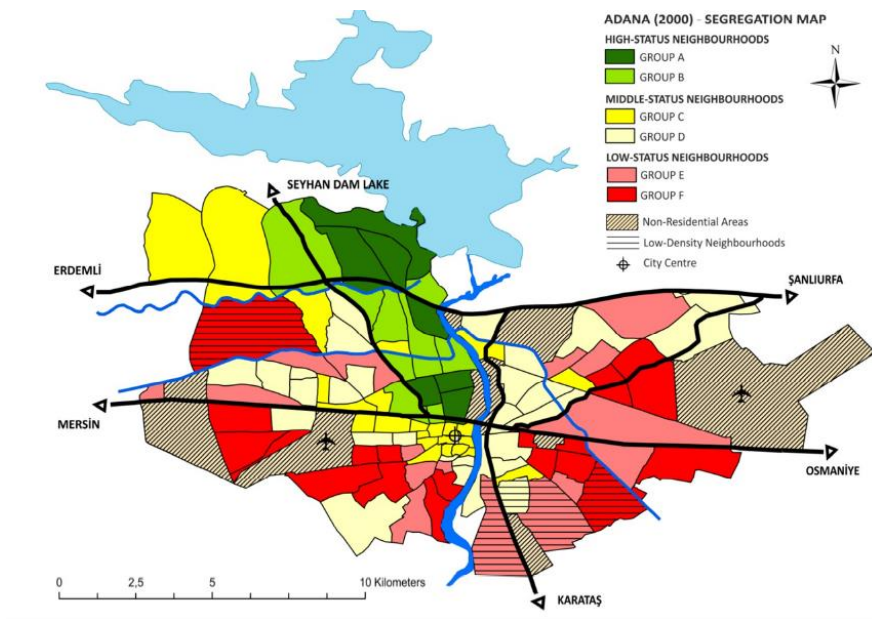
Sosyo-ekonomik değişkenlerin toplumun hissiyatında, siyasal tercihinde, dindarlığında etkili olması aynı yansımanın müzik alanında da etkin olacağını düşündürmektedir. Alt SES grubundaki bir kişinin müzikal tercihlerinin daha karamsarlık dolu, daha siyasal içerikli, daha dini motifli, daha zayıf güven duygusuna sahip olması bu veriler dâhilinde beklenen bir durumdur.

Ayrıca alt SES ile üst SES öğrenci grupları arasında müzikal icra ve müzikal etkinliklere katılım kapsamında da anlamlı farklılıklar görülmüştür. “Amerika’da yapılan araştırmaya göre, daha alt SES’deki okullarının müzik topluluklarının, müzik yarışmalarında üst SES’deki akranlarına göre daha düşük puanlar aldıkları tespit edilmiştir. (...) Ayrıca SES’in öğrencilerin müzik topluluklarına katılımını etkileyebileceğini bulunmuştur (Bailey, 2018, s. 3-4).

Araştırma Kapsamındaki Adana İli İlçelerindeki Sosyo-ekonomik Durum

Türkiye 2012 ile 2017 yılları arası ekonomik gelişim verilerine göre, yakın bir gelecekte dünyanın en hızlı gelişen ülkeleri arasında yer alması beklenmektedir. 2002 yılında kişi başına düşen milli gelir 3.492 dolar iken 2019 yılı dünya bankası verilerine göre 9.346 dolar seviyesine ulaşmıştır. Bu veriler ekonomik açıdan hızlı bir değişimin delileridir. Bu ekonomik refah artışının toplumun tüm katmanlarına eşit dağıldığını söylemek güç olacaktır. Lakin yapılaşma ve teknolojik alandaki ivme tüm toplumda kademeli olarak yaygınlaşmıştır. Kentsel ve fiziksel alanların yeniden yapılanması sosyo-ekonomik şekillenmede önemli etkenler halini almıştır (Ataç, 2014, s. 4).

Araştırma odağımızda yer alan Adana ili de kentsel ve fiziksel alanlarındaki yapılanmalar ile dikkat çekmektedir. “Akdeniz bölgesinde yer alan Adana ili güney doğu Anadolu bölgesinden büyük göçler almıştır. Geneli itibari ile Adana ili orta gelir seviyesine sahip bir ilimizdir” (Ataç, 2014, s. 104-105).

Şekil 1. Adana İli SES Ayrım Haritası

Şekil 1. yorumlandığı takdirde, daha üst SES grubundakileri şehrin kuzeyindeki Seyhan Baraj Gölü civarı cezbetmektedir. Şehir merkezinde ise orta SES grubundaki vatandaşlar yaşamaktadır. Alt SES düzeyi ise gecekondu bölgeleri ve tarım arazilerinin yaygın olduğu Çukurova ilçesinde ikamet etmektedir. Bu çerçeveye şehrin batı (Seyhan) ve doğu (Yüreğir) kesimlerindeki şiddetli sosyo-ekonomik farklılaşması da eklenebilir. Şehrin bu düşük statülü doğu ve kuzey kısımları, büyük oranda göçmen nüfusun (çoğunlukla ülkenin doğu kesiminden) yaşadığı planlanmamış banliyö alanlarıyla kaplıdır. Şehrin daha zengin kuzey kesimleri ise, orta ve yüksek SES'li grupların yaşadığı, daha yeni geliştirilmiş ve planlı yerleşimlerdir. Kuzey-güney ve doğu-batı bölünmeleri boyunca sosyo-ekonomik farklılaşmanın bu ana fiziksel eksenleri, Adana SES ayırım haritasından açıkça görülebilir (Ataç, 2014, s. 155).

Çukurova İlçesi sosyo-ekonomik durum. “Adana ili Çukurova ilçesinin 2018 yılı TÜİK verilerine göre toplam nüfusu 365.735 kişidir. Bunların 176.561 erkek, 189.174 kadındır. 15-19 yaş aralığında olan kişi sayısı ise 26.522 kişidir” (TÜİK, 2018). “Çukurova, Orta Toroslarla, Doğu Akdeniz, sahilleri arasında verimli tarım alanlarını kapsamaktadır. Yaz mevsimini sıcak, kurak ve uzun sürdüğü bu yörede kış mevsimi ılık ve yağışlı geçmektedir. Bu iklim özellikleri Akdeniz iklimine aittir” (Yılmaz, 2010, s. 14). “Çukurova, kuzeyinde Seyhan Baraj Gölü, kuzeybatısında Karaisalı ilçesi, güneyinde Seyhan ilçesi, doğusunda Sarıçam ilçesi, batısında Mersin ili olan bir ova ilçesidir. Çukurova ilçesi, Adana ilinin merkez ilçelerinden birisidir. İlçe Adana ilinin kuzeyinde olup, 27 mahalleye sahiptir. Köyden mahalleye dönüşen yerleşim birimlerinde bulunan vatandaşlar tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamak-tadır” (Çukurova, 2018).

“İlçe merkezinin ekonomisi, eğitim ve sosyal yaşantı düzeyi diğer İlçelere göre oldukça iyi durumdadır” (Çukurova, 2018). “İlçe özelinde bölgedeki en yüksek şehirleşme oranlarından biri Çukurova ilçesine aittir. Bölgede az göç alan Çukurova, düşük hanehalkı büyüklüğüne sahiptir. Okuma yazma bilmeyen kadın nüfusu açısından Adana'nın en yüksek ortalamalı ilçesi Çukurova olmak ile birlikte Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Genç bağımlılık oranlarında merkez ilçeleri arasında en düşük ortalamaya sahiptir” (ÇOKA, 2015, s. 6-8).

Sarıçam İlçesi sosyo-ekonomik durum. “İsmi ilçenin kuzeyinde bulunan Sarıçam ormanlarından almıştır” (Sarıçam, 2019). “Adana ili Sarıçam ilçesinin 2018 yılı TÜİK verilerine göre toplam nüfusu 173.154 kişidir. Bunların 88.404 erkek, 84.750 kadındır. 15-19 yaş aralığında olan kişi sayısı ise 15.018 kişidir” (TÜİK, 2018).

“İlçenin mahalle nüfusu; ilin, Kozan, İmamoğlu, Aladağ, Feke, Saimbeyli ve Tufanbeyli ilçelerinden göçerek yerleşen vatandaşlar ile küçük oranda da İncirlik bölgesinde olmak üzere ülkenin doğu ve güneydoğu bölgesinden göçerek yerleşen vatandaşlardan oluşmaktadır” (Sarıçam, 2019). “Bölgede Çukurova'ya göre daha fazla göç alan sarıçam orta yükseklikte hanehalkı büyüklüğüne sahiptir. Bölgedeki gençlerin bağımlılık oranları incelendiğinde orta düzeyde yüksek olduğu görülmektedir” (ÇOKA, 2015, s. 6-7).

“İlçenin kurulmasından itibaren geçen sekiz yıllık süreçte nüfus her yıl artış göstermektedir. Bunun en önemli nedeni ise Adana il merkezi göz önüne alındığında, ilçede yeni yapılaşmaya çok uygun arsa ve arazilerin bulunması, dolayısıyla gerek TOKİ gerekse vatandaşlar tarafından yeni binaların inşa edilmesi ve buralara il içi göçün gerçekleşmesi olarak değerlendirilebilir” (Sarıçam, 2019).

Seyhan İlçesi sosyo-ekonomik durum. “Adana ili Seyhan ilçesinin 2018 yılı TÜİK verilerine toplam nüfusu 793.480 kişidir. Bunların 393.872 erkek, 399.608 kadındır. 15-19 yaş aralığında olan kişi sayısı ise 63.625 kişidir” (TÜİK, 2018).

“Kent'in ilk kuruluş bölgesi olan bugünkü Seyhan ilçesi, Adana Büyükşehir'inin dört ilçesinin nüfus bakımından en büyük olanıdır” (Seyhan, 2019). “Merkeze yakın Seyhan ilçesi ve bu ilçenin mahallelerinin sosyo-ekonomik statüsünün genel olarak düşük olduğu görülmektedir” (Duman, 2011, s. 190). “İlçe özelinde bölgedeki en yüksek şehirleşme oranı %100 ile Seyhan'a aittir. Bölgede Çukurova'ya göre daha fazla göç alan Seyhan orta yükseklikte hanehalkı büyüklüğüne sahiptir. Bölgedeki yeşil kartlı sayıları incelendiğinde, geliri asgari ücretin 1/3'ünden az olan kişi sayısı bölgedeki en kalabalık ilçeler olan Yüreğir ve Seyhan'da en fazladır. Bölgedeki gençlerin bağımlılık oranları incelendiğinde orta düzeyde yüksek olduğu görülmektedir” (ÇOKA, 2015, s. 6-8).

“1950’den sonra kentin hızla sanayileşmesi, ovalık alanda baraj ve sulama kanallarıyla sulu tarıma geçilmesi ve buna bağlı tarımın özellikle de yüksek nitelikli pamuk tarımının yapılması hızlı bir nüfus artışını beraberinde getirmiştir. Nüfus artışı özellikle konut sorunu ve gecekondulaşmayı arttırmışsa da son yıllarda ilçenin kuzey kesimlerinde yürütülen “Kuzey Adana” uydu kent projesiyle planlı kentleşme gelişmektedir” (Seyhan, 2019). “Seyhan İlçesi kentsel dönüşüm konusunda Adana’nın en çok talep gören bölgesidir. Merkez ilçe olması ve yapılaşmanın yoğun olması Seyhan ilçesine olan ilgiyi de arttırmaktadır” (Sertkaya, 2019, s. 310).

İlçe merkezinde yaşayan nüfus heterojen bir yapıya sahiptir. Adana’da birçok etnik kökenden insanlar harmanlanmış yapı içinde yaşamaktadır. Bu hızlı göçler ilk olarak kendini 1950’li yıllardan itibaren Türkiye’nin sanayi hamleleri ve kalkınma projeleri kapsamında Adana ili özelde de Seyhan ilçesinde kendini göstermiş bu nedenle de Seyhan merkez ilçesi bölgede çok önemli bir yere sahip olmuştur. Özellikle tarıma dayalı sanayi sektörünün gelişimiyle Adana ili ilk yoğun göçleri almaya başlamıştır. Bu göçlerden en yoğun olarak Seyhan ilçesi etkilenmiştir. İkinci büyük göç hareketi 1990’lı yıllarda Güneydoğu’daki olaylardan dolayı yaşanmıştır. Adana ili özelde de Seyhan merkez ilçesi sadece doğu ve güneydoğu illerinden değil, çevre illerden de yoğun göçler almıştır. (Niğde, Kayseri, Kahramanmaraş, Osmaniye...). Bu göçlerin sonucu etnik farklılıklar ortaya çıkmıştır. Farklılıklar kendini mahalle yerleşimlerinde de göstermektedir: Bazı mahallelerde Kürt kökenli vatandaşlarımız yoğunlukta yaşarken (Dağlıoğlu, Gülbahçesi, Ova, Onur...), diğer mahallelerde Arap kökenli vatandaşlar yoğunlukta yaşamaktadır. (Mirzaçelebi, Havuzlubahçe, Karayusuflu, Kayışlı, Akkapı). Fevzipaşa, Bahçelievler, Gürselpaşa vs. gibi mahallelerde de çevre illerden (Niğde, Osmaniye...) gelen vatandaşlar oturmaktadır. (Seyhan, 2019).

Seyhan Nehri’nin batı kanadında yer alan Seyhan ilçesi şehrin kültür ve iş merkezidir. D-400 devlet yolu şehri kuzey ve güney olmak üzere ikiye bölen ekonomik bir sınır gibidir. Seyhan’ın D-400 karayolunun kuzeyinde kalan kısmı, şehrin ekonomik olarak gelişmiş yeridir. D-400 boyunca, oteller, kültür merkezleri, ticaret ve iş binaları sıralanmaktadır. D-400’ün güney kısmında kalan şehrin eski merkezi geleneksel ve modern mağazaların şehir sakinlerine sunulduğu pazar alanıdır. Buranın güneyi ise düşük gelirli sakinlerin tercih ettiği bir yerleşim alanıdır (Seyhan, 2019).

Yüreğir İlçesi sosyo-ekonomik durum. Adana ili Yüreğir ilçesinin 2018 yılı TÜİK verilerine toplam nüfusu 415.198 kişidir. Bunların 208.709 erkek, 206.489 kadındır. 15-19 yaş aralığında olan kişi sayısı ise 35.489 kişidir (TÜİK, 2018).

“Yüreğir ilçesi Güney Anadolu, Doğu Anadolu, İç Anadolu bölgeleriyle, Ceyhan, Kadirli, Kozan ve Aladağ gibi ilçelerden yoğun göç almıştır. Son yıllarda azalmakla birlikte ilçeye gelen göç dalgası çarpık kentleşme ve alt yapı sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Yaşanan bu göç dalgası kent uyumunda sıkıntılara sebep olmaktadır. İlçe ılıman iklim kuşağında olması ve arazinin tarıma elverişliliği sayesinde Adana ilinin en çok göç alan ilçesidir” (Yüreğir, 2019).

“Yüreğir’e 1960’lı yıllarda tarımsal üretimdeki gelişmelere bağlı olarak başlayan göçler, 1990’lardaki sanayi yatırımları ile beraber artmış bu tarihten sonra yatırımların ve iş gücünün doyum noktasına ulaşması sonucu azalmaya başlamıştır” (Gürbüz, 2007, s. 10).

“Adana’da tarımda yabancı iş gücü kullanımı oldukça yaygındır. Yüreğir’de Doğu ve Güneydoğu’dan gelen insanların göç ettiği düşünülürse sözü edilen iş gücü kullanımında Yüreğir halkının etkisi oldukça fazladır” (Yüreğir, 2019). “Bölgede en fazla göç alan Yüreğir, Akdeniz’in en yüksek hanehalkı büyüklüğüne sahiptir. Bu göstergenin sosyal sorunların habercisi olabileceği göz ardı edilmemelidir. Bölgedeki yeşil kartlı sayıları incelendiğinde, geliri asgari ücretin 1/3’ünden az olan kişi sayısı bölgedeki en kalabalık ilçeler olan Yüreğir ve Seyhan’da en fazladır. Yüreğir ise zorunlu göç almıştır. Bölgedeki genç bağımlılık oranları incelendiğinde merkez ilçeler arasında en yüksek düzeyde nüfus bulunduğu görülmektedir” (ÇOKA, 2015, s. 6-8).

“Yüreğir’deki alt ve üst yapı sorunları göç edenlerin kente ve kentsel yaşama uyumunu zorlaştırmaktadır. Bu nedenle şehirleşme yavaşlamakta ve şehire uyum süresi uzamaktadır. Buna rağmen göç edenler kültürel gelenek, görenek ve yaşam biçimlerini Yüreğir’e taşımışlar ve şehirdeki sosyo-kültürel yapıyla etkileşime girmişlerdir” (Gürbüz, 2007, s. 11).

Bulgular ve Yorumlar

“Adana İlinde Yaşayan Z kuşağına ait kişisel veriler” (Cinsiyet, Memleket, Konut)

Araştırma kapsamında anket uygulamasına katılan toplam 880 Z kuşağına ait bireylerin cinsiyetlerine ilişkin dağılım Tablo 1.' de sunulmuştur.

Tablo 1. Z Kuşağı Bireylerin Cinsiyete Göre Dağılımı

İlçeler	Cinsiyet	Sayı (f)	Yüzde (%)
Çukurova	Kız	103	46,82
	Erkek	117	53,18
Sarıçam	Kız	105	47,73
	Erkek	115	52,27
Seyhan	Kız	137	62,27
	Erkek	83	37,73
Yüreğir	Kız	103	46,82
	Erkek	117	53,18
Toplam	Kız	448	50,91
	Erkek	432	49,09

Araştırmayı oluşturan bireylerin %50,91'i kız (448 kişi), %49,09'u (432 kişi) ise erkek bireylerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan kız ve erkek sayısının dengeli olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Z Kuşağı Bireylerin Memleket Bilgisinin Dağılımı.

İlçeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzelik Değerleri (%)				
	f	Adana	Diyarbakır	Mardin	Diğer
Çukurova	f	118	15	10	77
	%	53,63	6,81	4,54	35
	f	Adana	Gaziantep	Diyarbakır	Diğer
Sarıçam	f	171	7	5	37
	%	77,72	3,18	2,27	16,81
	f	Adana	Osmaniye	Konya	Diğer
Seyhan	f	147	11	7	55
	%	66,81	5	3,18	25
	f	Adana	Adıyaman	Elazığ	Diğer
Yüreğir	f	153	14	10	43
	%	69,54	6,36	4,54	19,54
	f	Adana	Adıyaman	Diyarbakır	Diğer
Toplam	f	589	29	27	235
	%	66,93	3,29	3,06	26,70

Adana tarım sanayi gibi sebeplerle farklı dönemlerde göç almış bir ildir. Yukarıdaki sonuçlara bakıldığında, memleketi Adana olmayanların sayısının, azımsanamayacak kadar çok olduğu görülmektedir. Özellikle Çukurova ilçesinde, Diğer seçeneğinin % 35 olması, Çukurova ilçesinin demografik nüfus yoğunluğu olarak daha karışık bir yapıda olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Z Kuşağı Bireylerin Konut Durumunun Dağılımı

İlçeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzelik Değerleri (%)	Kira	Kendimizin
Çukurova	f	51	169
	%	23,18	76,82

Sarıçam	<i>f</i>	42	178
	%	19,09	80,91
Seyhan	<i>f</i>	45	175
	%	20,45	79,55
Yüreğir	<i>f</i>	35	185
	%	15,91	84,09
Toplam	<i>f</i>	173	707
	%	19,66	80,34

Araştırmada konut durumunun, anket sorusu olarak belirlenmesinin sebebi bireylerin ekonomik pozis-yonu gösteren önemli bir belirteç olduğu düşüncesidir. Araştırmaya katılanlardan kirada oturanların yüzdesinin en fazla olduğu ilçenin Çukurova olduğu anlaşılmaktadır. Kirada oturanların yüzdesinin en düşük olduğu ilçe ise Yüreğir olarak görünmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin bulunduğu İlçeler arasında, kira ve kendisine ait olma durumlarının yüzdelerindeki yakınlık dikkat çekicidir. *Gecekondulaşma oranının yüksek olduğu Yüreğir’de kirada yaşamın daha az olması beklenen bir durumdur. Gecekondu yaşamı sosyo-ekonomik olarak güçlüklerin daha etkili olarak yaşanmasına sebep olmaktadır. Zaten Yüreğir ilçesindeki genç bağımlılık oranının yüksekliği ve yüksek hane halkı sayısı da bunu doğrulamaktadır.*

“Adana ilinde yaşayan Z Kuşağı hangi müzik türünü dinliyor?” Sorusuna İlişkin Veriler

Tablo 4. “En çok dinlediğiniz müzik türü hangisidir?” sorusuna ilişkin veriler

İlçeler	Tercih Sayısı (<i>f</i>) ve Yüzdeleri (%)	Pop	Rap	Türk Halk Müziği	Arabesk	Dini Müzik	Rock	Türk Sanat Müziği	Yabancı Müzik	Diğer
Çukurova	<i>f</i>	79	42	11	33	8	7	5	27	8
	%	35,91	19,09	5,00	15,00	3,64	3,18	2,27	12,27	3,64
Sarıçam	<i>f</i>	99	33	13	60	8	-	-	7	-
	%	45,00	15,00	5,91	27,27	3,64	-	-	3,18	-
Seyhan	<i>f</i>	60	31	7	18	7	31	2	37	27
	%	27,27	14,09	3,18	8,18	3,18	14,09	0,91	16,82	12,27
Yüreğir	<i>f</i>	88	34	14	34	1	6	4	28	11
	%	40,00	15,45	6,36	15,45	0,45	2,73	1,82	12,73	5,00
Toplam	<i>f</i>	326	140	45	145	24	44	11	99	46
	%	37,05	15,91	5,11	16,48	2,73	5,00	1,25	11,25	5,23

Çukurova ilçesinde % 35,91 ile pop müziğinin en fazla dinlenen müzik türü olduğunu görüyoruz. Rap ve arabeskin ise 2. ve 3.sırada tercih edildikleri anlaşılmaktadır. Yabancı müzik oranının ise %12,27 ile azımsanamayacak kadar çok dinlendiği anlaşılmaktadır. Türk halk müziği, dini müzik, rock, Türk sanat müziği ve diğer seçeneğinin ise yüzde %10’nun altında kaldıkları görünmektedir. Çukurova bölgesinin z kuşağının popüler müziğe olan ilgilerinin fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Sarıçam ilçesinde Pop müziğin diğer türlere göre büyük bir yüzde farkıyla en fazla dinlenen müzik türü olduğu anlaşılmaktadır. Bu türü Arabesk müziğin takip ettiği görünmektedir. Arabesk müziğinin en fazla dinlendiği ilçenin Sarıçam olduğu dikkat çeken bulgulardandır. 3. sırada en fazla tercih edilen müzik türünün ise Rap olduğu görünmektedir. Türk Halk Müziği, Rock müziği ve Diğer seçeneklerinin ise hiç tercih edilmemiş

olması dikkat çeken bir diğer önemli bulgulardandır. Sarıçam ilçesinin yeni şehirleşen ve toplu konut yapısında olmasının, popüler müziğe ilginin artması ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Yeni yerleşim alanı ve toplu konut yapımlarının çokluğu, konut sahiplerinin, daha önce şehrin ekonomik imkânsızlıklarının olduğu yerlerden geldikleri düşüncesinden hareketle, *Arabesk* müziğe yatkın olabilecekleri şeklinde yorumlanabilir.

Seyhan ilçesinde *pop* müziğinin, diğer seçeneklere göre azımsanamayacak oranda yüksek yüzdede olduğu görülmektedir. Bunun yanında diğer bölgelere göre müzik türlerinin seçiminde daha orantılı bir dağılım olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca *Diğer* seçeneğinin en fazla tercih edilen ilçe olduğu bulgusu dikkat çekmektedir. Seyhan ilçesindeki çocukların müzik tercih türlerinin daha geniş bir skalada yer almasının, şehir merkezinde bulunmaları ve daha kozmopolit bir yapı içinde yaşamalarına bağlı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca *yabancı müzik* türünün en çok dinlendiği ilçe de Seyhan'dır.

Yüreğir ilçesinde *pop müziğin*, en fazla dinlenen müzik türü olduğu ve diğer türlere göre büyük bir yüzde farkı olduğu bulgusu dikkat çekmektedir. *Rap*, *Arabesk* ve *Yabancı Müzik* ise ilçenin tercihlerinde, 2., 3. ve 4. sıradadır. Dikkat çeken bir diğer bulgu, *Türk Halk Müziğinin* diğer 4 ilçeye göre bu ilçede, %6,36 ile daha fazla tercih edilmesidir. Bu durum göçlerle Anadolu'nun farklı illerinden, Adana'ya yerleşen nüfusun yoğun olduğu, Yüreğir ilçesinde yaşayan z kuşağı ebeveynlerinin, geldikleri yörelerin türkülerine olan bağlılıklarını çocuklarına aktarmış olabileceklerini düşündürmektedir.

Adana ili genelindeki verilere bakıldığında sıralama şöyledir.

1. Pop Müzik %37,05
2. Arabesk %16,48
3. Rap %15,91
4. Yabancı müzik %11,25
5. Diğer %5,23
6. Türk Halk Müziği %5,11
7. Rock %5,00
8. Dini müzik %2,73
9. Türk Sanat Müziği %1,25

Adana ilinin genelinde olduğu gibi tüm ilçelerde de Yüzde 37,84 ile *pop müziğin* z kuşağı tarafından en çok dinlenen müzik türü olduğu görülmektedir. “*Yeryüzünde popüler müzik olarak kategorize edilebilecek hemen tüm müzikler, insanların müzik dinleme alışkanlıklarını daha çok kaydedilmiş ürünlere kaydırıldığından ve buna olan bağımlılığını artırdığından bu yana, popüler müzik elbette ki müzik endüstrisi ve kitle medya ile ilişki-li bir kavramdır*” (Erol A. , 2017, s. 86). Z kuşağı gençlerinin müzikal beğenilerinin odağında ve kendilerine ait rozetlerini sergilemekte pop müziği kullandıklarını söylemek doğru olacaktır.

Arabesk müzik Adana ilinin genelinde en çok dinlenen 2. sıradaki müzik türüdür. Bu durum Sarıçam ve Yüreğir ilçeleri için de aynı durumdadır. Arabesk müzik Çukurova ilçesinde 3. tercih edilen müzik türü olarak görünmekteyken Seyhan ilçesinde, diğer ilçelere göre daha az tercih edildiği ve 6. sırada olduğu anlaşılmaktadır. Sunulan bulgulardan anlaşıldığı üzere arabesk müziğin %16,48'lik bir oranla z kuşağının 2. en büyük yoğunlukta seçtikleri müzik türü olduğu görülmüştür. Bunun çeşitli nedenleri olacağı düşünülmektedir. “*Arabesk müzik, ilk oluşturulduğu andan itibaren yüksek bir beğeni ile karşılanmıştır; özellikle kentlerin gecekondualarında çok fazla izleyici bulmuştur. Bu durumun belirleyici nedeni ise, arabesk müziğin, yaşanan toplumsal hayatın nabzını tutmayı başarmış olmasından dolayıdır*” (Işık, 2013, s. 81).

Rap müzik Adana ilinin genelinde 3. sırada dinlenen müzik türü olarak karşımıza çıkar. Sarıçam, Seyhan ve Yüreğir ilçelerinde de durum benzerlik gösterir, Çukurova ilçesinde ise 2. Sırada dinlenen müzik türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Adana yöresinde yerel rap gruplarının oldukça çok dinlendikleri bilinmektedir. Son

dönemlerde ise yeni bir seslenme şeklini alan *arabesk rap* gibi bir boyuta taşınarak Adana bölgesinde beğenilen müzikal iki türü harmanlayan gruplar günyüzüne çıkmaktadır.

Adana ili genelinde *yabancı müzik* 4. sırada yer almaktadır. Çukurova ve Yüreğir ilçelerinde de 4. sırada olan bu tür, Seyhan ilçesinde genele göre daha fazla dinleniyor ve 2. sırada görünüyor. *Seyhan ilçesi merkezde bulunması ve yapılaşma olarak en gelişmiş olması gibi özellikler ile sosyo-ekonomik olarak ileri olmasının gençlerin yabancı müziği farklı anlamlar barındıran bir rozet gibi benimsemelerine sebep olmuştur.* Sarıçam ilçesinde tüm diğer ilçelere göre daha az dinlenmektedir.

Z kuşağı tarafından dinlenen müzik türleri sıralamasında Adana ili genelindeki ilk 4 sıralamadan sonra gelen müzik türlerinden *Türk halk müziği, Türk sanat müziği, rock, dini müzik ve diğer*, seçeneklerinin %10'nun altında oranlara sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum Çukurova, Sarıçam, Yüreğir ilçelerde de benzerlik gösterirken Seyhan ilçesinde *rock* 14,09 ile, *Diğer* seçeneği ise 12,27 oranıyla genelden ayrılmaktadır.

Tablo 5. "En çok dinlediğiniz ya da sevdiğiniz şarkıcı kimdir?" sorusuna ilişkin veriler

ÇUKUROVA			SARIÇAM			SEYHAN			YÜREĞİR			ADANA GENELİ		
YILDIZ TİLBE	15	6,18	YILDIZ TİLBE	23	10,45	DUMAN	10	4,54	AHMET KAYA	16	7,27	YILDIZ TİLBE	53	6,02
AHMET KAYA	10	4,54	AHMET KAYA	9	4,09	RİHANNA	8	3,63	GAZAPİZM	9	4,09	AHMET KAYA	37	4,20
GAZAPİZM	10	4,54	GAZAPİZM	8	3,63	CEM ADRIAN	7	3,18	YILDIZ TİLBE	9	4,09	GAZAPİZM	31	3,52
SEZEN AKSU	7	3,18	SEZEN AKSU	7	3,18	MANGA	7	3,18	MÜSLÜM GÜRSES	9	4,09	MÜSLÜM GÜRSES	26	2,95
MÜSLÜM GÜRSES	6	2,72	MÜSLÜM GÜRSES	7	3,18	YILDIZ TİLBE	6	2,72	CEM ADRIAN	6	2,72	AZER BÜLBÜL	20	2,27
YENER ÇEVİK	6	2,72	YENER ÇEVİK	6	2,72	CEM KARACA	6	2,72	RİHANNA	6	2,72	SEZEN AKSU	18	2,05
SAGOPA KAJMER	5	2,27	SAGOPA KAJMER	6	2,72	AHMET KAYA	6	2,72	BTS	6	2,72	SAGOPA KAJMER	17	1,93
CEZA	5	2,27	CEZA	6	2,72	AZER BÜLBÜL	5	2,27	ANNA MARIE	5	2,27	CEM ADRIAN	16	1,82
TARKAN	5	2,27	TARKAN	5	2,27	SİA	5	2,27	İLYAS YALÇINTAŞ	5	2,27	DUMAN	16	1,82
SILA	4	1,81	SILA	5	2,27	TEOMAN	5	2,27	UYGAR DOĞANAY	5	2,27	RİHANNA	15	1,70
DİĞER	147	66,81	DİĞER	138	62,72	DİĞER	155	70,45	DİĞER	144	65,45	DİĞER	631	71,70

Çukurova ilçesindeki sanatçı tercihlerinde 1. sırada *Yıldız Tilbe* 2. sırada *Ahmet Kaya* 3. sırada *Gazapizm* tercihleri ile Adana ili geneli ilk 3 sıra ile aynıdır. Çukurova ilçesinde 4. Sırada tercih edilen *Sezen Aksu*, genel sıralamada 6. Sırada olduğu görülürken Çukurova ilçesinde 5. Sırada olan *Müslüm Gürses*'in, genel sıralamada 4. Sırada olduğunu görülmektedir. Çukurova ilçesi için ilk 10 sıralamasına giren *Yener Çevik (Rap)*, *Sagopa Kajmer (Rap)*, *Ceza (Rap)*, *Tarkan*, *Sila* gibi sanatçıların Adana ili genel listesinde yer almadıklarını görüyoruz. *Diğer* seçeneği %66,81 ile tercihlerin büyük bölümünü oluşturmaktadır. Diğer ilçelerden farklılaşan şarkıcılardan üçünün rap müziği yapmaları Çukurova z kuşağı gençlerinin bu türü daha çok beğendiklerini göstermektedir.

Sarıçam ilçesindeki sanatçı tercihlerinde 1. sırada olan *Yıldız Tilbe*'nin, Adana ili genelindeki sıralama ile aynı olduğu görülüyor. Sarıçam ilçesinde 2. sırada tercih edilen *Gazapizm*, genel sıralamada 3. sırada olduğu görülürken, Sarıçam ilçesinde 3. sırada olan *Azer Bülbül*'ün, genel sıralamada 5. sırada olduğunu görüyoruz. Sarıçam ilçesinde 4. sırada olan *Müslüm Gürses*'in genel sıralamada da 4. sırada olduğunu görüyoruz. Sırala-mayı oluşturan *Koray Avcı, Öykü Gürman, Murat Boz, Bilal Sonses, Oğuzhan Koç* gibi pop müziği şarkıcılarının genel listede yer almadıklarını görüyoruz. Bu bölge gençlerinin pop müzik şarkıcılarına karşı farklı beğeni geliştirdikleri söylenebilecektir. 10. sırada yer alan *Ahmet Kaya* genel listede 2. sırada yer alıyor. *Diğer* seçeneğinin %62,72 ile tercihlerin büyük bölümünü oluşturduğu görülüyor.

Seyhan ilçesinin tercihlerinde diğer 2 ilçeye göre, 1. sırada farklı bir şarkıcının olduğunu görüyoruz. 1. sırada olan *Duman*, genel sıralamada 8. sırada yer alıyor. Seyhan ilçesinde 2. sırada tercih edilen *Rihanna*, genel sıralamada 9. sırada olduğu görülürken, Seyhan ilçesinde 3. sırada olan *Cem Adrian*, genel sıralamada 7. sırada olduğunu görüyoruz. Genel sıralamada ve diğer 3 ilçede de 1. Sırada tercih edilen *Yıldız Tilbe* Seyhan ilçesinde 5. Sırada yer alıyor. Ayrıca Genel listede olmayan *Manga(rock)*, *Cem Karaca(rock)*, *Sia (pop)* ve *Teoman(rock)* gibi şarkıcıların Seyhan ilçesinde tercih edildiğini görüyoruz. *Bu ilçede de rock müziği şarkıcılarına karşı daha belirgin bir beğeni olduğu görülmektedir. Diğer seçeneğinin %70,45 ile tercihlerin büyük bölümünü oluşturduğu görünüyor. Bu bakımdan çeşitliliğin bu bölgede daha fazla olduğu söylenebilir.* Seyhan ilçesinin, Adana ili verileri ile diğer ilçelere göre daha az benzerlik gösterdiği söylenebilir. *Sosyo-ekonomik gelişmişliğin yaratmış olduğu farklılık şarkıcı tercihlerinde de görülmektedir. Duman, Rihanna, Cem Adrian ve Manga'nın ilk dört sırada yer alması daha Batılı tavırlara sahip müzikleri tercih eden bir rozet yarattıklarını düşündürmektedir.*

Yüreğir ilçesindeki sanatçı tercihlerinde 1. sırada olan *Ahmet Kaya'nın*, genel sıralamada 2. sırada, ilçede 2. sırada tercih edilen *Gazapizm'in* genel sıralamada 3. sırada, ilçesinde 3. sırada olan *Yıldız Tilbe'nin*, genel sıralamada 1. sırada olduğu görüyoruz. İlçede 4. sırada olan Müslüm Gürses'in genel sıralamada da 4. sırada tercih edildiğini görüyoruz. Yüreğir ilçesinde 5. sırada tercih edilen *Cem Adrian* genel sıralamada 7. sıradayken, ilçede 6. sırada tercih edilen *Rihanna* genel sıralamada 9. sırada yer alıyor. Bu durum Adana ili genel verileri ile ilçenin verileri arasındaki benzerliği ortaya koymaktadır. *BTS(k-pop), Anna Maire(pop), İlyas Yalçıntaş(pop), Uygur Doğanay(arabesk)* gibi şarkıcıların genel listede tercih edilmediklerini görüyoruz. Bu ilçedeki gençlerin pop müziği tercihleri ile farklılaştıklarını söylemek doğru olacaktır. *Diğer seçeneğinin %65,45 ile tercihlerin büyük bölümünü oluşturduğu anlaşılmaktadır. BTS isimli Güney Koreli pop grubunun bu listede yer alması oldukça dikkat çekicidir. Dünya da çok popüler olan K-pop gruplarının Adana'da beğeni bulması küresel modalardan nasıl Z kuşağı arasında kabul bulduğuna işaret etmektedir.*

Ankette Z kuşağı bireylerinin verdikleri isimlere bakıldığında, şarkıcı sıralamasından daha çok çeşitlilik dikkati çekmektedir. İlk sırada pop müzik şarkıcısı olan *Yıldız Tilbe* 1. sırada iken ve farklı bir müzik türü ile *Ahmet Kaya* 2. sırada yer alıyor. 3. sırada *Gazapizm* isimli bir rap şarkıcısı karşımıza çıkıyor. Bu şarkıcı *Çukur* isimli bir televizyon dizisinde yayımlanan şarkısıyla bilinmektedir. Aynı zamanda çekimleri Adana'da yapılan bir internet dizisi olan "Sıfır Bir" in de müziklerini yapmış, klip çekimlerini Adana gerçekleştirmiştir. Bu etkenlerin çok dinlenilmesinde önemli bir faktör olabileceği düşünülmektedir. Dizilerde kullanılan müziklerin z kuşak bireyin müzik dinlemesini etkilemesi durumu uygulanan anketin başka bir sorusunda incelenecektir. Ayrıca *Diğer seçeneğinin %64,32 ile diğer oranlara göre çok fazla olduğunu görüyoruz.*

İlçelerde ve genelde ilk 10 sıralamasına girmeyen diğer Türkçe sözlü müzik yapan şarkıcılar ve gruplar şöyle sıralanıyor:

Sertap Erener, Simge, Buray, Demet Akalın, Emre Aydın, Ezhel, Manga, Serdar Ortaç, Mustafa Sandal, Mustafa Ceceli, Ceylan Ertem, Kalben, Mabel Matiz, Sancak, Deniz Tekin, Ece Seçkin, Barış Akarsu, Ferman Akkul, Ajda Pekkan, Şebnem Ferah, Gökse, Fatma Turgut, Can Yüce, Taylan Kaya, Hadise, Halil Sezai, Barış Manço, Ozan Manes, Atlas, Pilli Bebek, Manuş Baba, Feride Hilal Akin, Rafet Elroman, Aleyna Tilki, Haluk Levent, Hande Yener, Fatma Turgut, Pera, Rota, Resul Dindar, Yusuf Güney, Gökhan Türkmen, Fettah Can Tan Taşçı, Edis, Asi Style, Ayça Önder, Can Bozok, Ebru Gündeş, Arap Şükrü, Xece Herdem Ali Kınık, Burak King, Ankaralı Namık, Dj Bülent Çakmak, Alper Ayyıldız, Onurca Özcan, Adanalı Ayhan, Kolera, Mithat Körler, Yavuz Birsal, Ozan Bekir, Sanem Peri, İdo, Adamlar, Çağatay Akman, Arsız Bela, Zeki Müren, Şahinşah, Tankut Mansu, Kıvırcık Ali, Patron, Latif Doğan, Dj Furkan, Neşet Ertaş, Mahzuni Şerif, İbrahim Tathises, Mustafa Yıldızdoğan, Şeyda Perincek, Cem Özkan, Ahmet Aslan, Ahmet Şafak, Bahadır Sağlam, Yasin Aydın, Mahmut Tuncer, Serkan Kaya, Ümit Besen, Abdurrahman Örü, Murat Kekilli, Ece Mumay, Canfeza, Ufuk Baydemir, Can Gox, Selçuk Balcı, Anıl Pıyanacı, Hüseyin Kağıt, Taylan Kaya, Akın.

İlçelerde ve genelde ilk 10 sıralamasına girmeyen diğer Yabancı sözlü müzik yapan şarkıcılar ve gruplar şöyle sıralanıyor:

Selena Gomez, Norm Ender, İna, Linkin Park, Justen Bieber, Exo, Jeanny Cash, Kost An You, The Weekend, Moron Five, G-Easy, Ariana Granda, Arijid Singh, Taylor Swift, Temberom, Tupac Shokur, Patsi Cline, Ed

Sheeran, George Micheel, Marshmello, Juler Joseph, Cn-Blue, Trapcity, Lana Delrey, Charlie Pith, Kolene, Hidra, Khenikar, Warundhawon, Beyonce, Pixices, Taladro, Sigred, Sex Whales, Cardib, Calvin Haris, Allan Waller, Drake, Miyogi, Dua Lipa, Normender, Freddy Mercury, Eminem, Hidrave Allene, Linken Park, Kendrick Laver, Sean Sun Look, Wiz Khalfa, Melan Martmez, Ayo Tea, Lady Gaga, Evanecese, Major Lazer, Jeniffer Lopez, Blackbear, Cash Flow, Tupaz, Valet, Contra, Metalica, Enrico İglaises, Shakirra, Lia Via Vert, Wiz Khalfе, Muse, 50 Cent, Micheal Jackson, İmagine Dragon, Lariss, Skenny Beutz, Milay Cyrus, Bebe Rexha, David Gueta, Christina Perri, Remington Leight, Allame, Nicci Minaj, Roog Bone, Lil Wayne, Fifty Harmony, Harry Style, John Lenon, Sigrid, Contra, Şivan Perver'dir.

Teknolojinin kolay ulaşılabilir olduğu günümüzde, Sosyal platformlarda, isteyen herkesin yer bulup, kendini gösterebilmesi sonucunda çeşitliliğin artması beklenen bir durumdur.

“Adana İlinde Yaşayan Z kuşağı neden müzik dinliyor?” Sorusuna İlişkin Veriler

Tablo 6. “Neden Müzik Dinliyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Dağılım

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdeler (%)	Sosyalleşmek	Dinlenme ve Rahatlama	Eğlenmek	Boş Zaman Değerlendirmek
Çukurova	f	6	153	41	20
	%	2,73	69,55	18,64	9,09
Sarıçam	f	5	146	45	24
	%	2,27	66,36	20,45	10,91
Seyhan	f	1	132	53	34
	%	0,45	60,00	24,09	15,45
Yüreğir	f	3	150	41	26
	%	1,36	68,18	18,64	11,82
Toplam	f	15	581	180	104
	%	1,70	66,02	20,45	11,82

“Neden müzik dinliyorsunuz” sorusuna karşılık, ankete katılanların verdiği cevaplar incelendiğinde, ilçeler arasında yüzdeler aralıkların çok yakın olduğu görülmektedir (*Dinlenme ve Rahatlama* Ç.66,95-Sa.66,36-Se.60-Yü.68,18).

İl genelindeki veriler incelendiğinde, yüzde 66,02 ile *dinlenme ve rahatlama* için şeklinde cevap vermiştir. Bu cevabı 20,45 ile *eğlenmek*, 11,82 ile *boş zaman değerlendirme* ve son olarak 1,70 ile *sosyalleşmek* takip ediyor.

Adana İli Z Kuşağı Tablo 6. da görüldüğü üzere müziği *Sosyalleşmek* için kullanmadıklarını çok belirgin bir yüzde ortalamasıyla (%1,7) ifade etmişlerdir. *Sosyalleşmenin temel çarpanlarından birisi grupların üyesi olmaktır. Bu gruplar üzerlerinde etiketler olan ve tabelalarla temsil edilen kurumlar değildir. İsimleri olmayan ama kuşak üyeleri arasında sosyalleşmenin yaşandığı ortamlardır. Bu yaş grubu için bir grubun üyesi olmak ve kabul görmek bu kadar önemli iken, çıkan durum gençlerin sosyalleşme ile müzik bağlantısını bilinçli olarak değil çeşitli etkileşimler ile farkında olmadan şekillendirdiklerini düşündürmektedir. İlçeler arasında da anlamlı düzeyde bir farklılık olmaması bu tespiti desteklemektedir.*

“Adana İlinde Yaşayan Z kuşağı hangi kaynaktan müzik dinliyor?” Sorusuna ilişkin veriler

Tablo 7. “En çok müzik dinlediğiniz cihaz hangisidir?” sorusuna ilişkin veriler

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdelerik Değerleri(%)	TV	Bilgisayar	Cep Telefonu	Tablet	Mp3 Çalar	Radyo
Çukurova	f	15	30	163	5	2	5
	%	6,82	13,64	74,09	2,27	0,91	2,27
Sarıçam	f	12	31	169	3	4	1
	%	5,45	14,09	76,82	1,36	1,82	0,45
Seyhan	f	8	14	188	3	3	4
	%	3,64	6,36	85,45	1,36	1,36	1,82
Yüreğir	f	13	20	176	9	1	1
	%	5,91	9,09	80,00	4,09	0,45	0,45
Toplam	f	48	95	696	20	10	11
	%	5,45	10,80	79,09	2,27	1,14	1,25

Z kuşağı bireyine yöneltilen “En çok müzik dinlediğiniz cihaz hangisidir?” sorusuna karşılık verilen cevaplar incelendiğinde; İlk 3 sıralamanın tüm ilçelerde aynı olduğunu görüyoruz. Tercihlerde ilçeler arasında belirgin bir farkın olmadığı anlaşılmıştır. *Cep telefonu* seçeneğinin yüzde 79,09 ile büyük oranda tercih edilmesi, akıllı telefonun bir iletişim aracından fazlası olduğunu ve sosyal hayatımızdaki önemini doğrulamaktadır. Tüm ilçelerde 2.sırada, *bilgisayar*, 3.sırada ise *TV* tercih edilmiştir. *Tablet*, *MP3 Çalar* ve *Radyo* seçeneklerinin ise ilk üç seçeneğe göre çok daha az tercih edildiği anlaşılmaktadır. Genel anlamıyla konuyla ilgili tercihler, z kuşağının her bilgiye hızlı ulaşma isteğinin yansımalarının sevdiği müziklerde de tezahür ettiği göstermektedir.

Tablo 8. “Dinlediğiniz müziklere nasıl erişmektesiniz?” sorusuna ilişkin veriler

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdelerik Değerleri(%)	Mp3 indirerek	Video indirerek	TV	Youtube	Radyo	Spotify	Fizy	TTNet	i Tunes	Deezer	Diğer
Çukurova	f	78	9	4	100	2	8	6	4	5	1	3
	%	35,45	4,09	1,82	45,45	0,91	3,64	2,73	1,82	2,27	0,45	1,36
Sarıçam	f	77	3	7	113	2	3	3	-	3	-	9
	%	35,00	1,36	3,18	51,36	0,91	1,36	1,36	-	1,36	-	4,09
Seyhan	f	63	3	3	82	2	36	11	-	7	1	12
	%	28,64	1,36	1,36	37,27	0,91	16,36	5,00	-	3,18	0,45	5,45
Yüreğir	f	98	5	9	82	1	14	1	1	5	1	3
	%	44,55	2,27	4,09	37,27	0,45	6,36	0,45	0,45	2,27	0,45	1,36
Toplam	f	316	20	23	377	7	61	21	5	20	3	27
	%	35,91	2,27	2,61	42,84	0,80	6,93	2,39	0,57	2,27	0,34	3,07

İlçelerin tercihlerinde önemli bir farklılığa rastlanmamıştır. Seyhan ve Yüreğir İlçelerinde Youtube yüzdelerinin 37,27 ile aynı çıkması şaşırtıcı bir sonuçtur. Tercihlere bakıldığında Youtube seçeneğinin %51,36-%37,27 yüzdelerik aralığında olduğu anlaşılmıştır. Çalışmamızın il genelindeki sonuçlarının da gösterdiği gibi %42,84 oranı ile *Youtube* en çok müzik dinlenen kitle iletişim aracı olarak karşımıza çıkmıştır. *Çağdaş dünyanın*

yeni kitle iletişim araçları bireyleri etkileşimli kullanıma itiyor. Özellikle son zamanlarda sosyal medya platformu halini alan “Youtube” bunun en belirgin örneklerindedir. Kullanıcılar Youtube’da rahatlıkla istedikleri videoya ulaşıyor. Videoların altına beğenilerini ekleyip, yorum yapabiliyorlar; ayrıca isteyen kullanıcılar, kendilerine ait bir ürünü kolaylıkla sergileyebiliyorlar. Z kuşağı bireyinin Youtube videolarına bu kadar ilgi göstermesinde, videolarını, ücretsiz, yüksek çözünürlükte ve iyi ses kalitesiyle sunmasının yanında, kolay erişilebilirlik ve sonrasında etkileşimli kullanım sağlaması gibi etkenlerin neden olduğu söylenebilir.

Mp3 indirmenin, il genelinde %35,91 ile 2. sırada olduğunu görüyoruz. Bu durum z kuşağı bireylerinin, dinledikleri müzikleri, günümüzde ağırlıklı olarak bu yöntemle sakladıklarını gösteriyor. Mp3 indirme sayısının fazlalığı z kuşağının cep telefonlarında yoğun bir şekilde sevdikleri şarkıları depoladıklarını göstermektedir. Bu sayede hızlı ve ücretsiz bir şekilde müziklere ulaşabilmektedirler. Sosyo-ekonomik durumu en iyi olan Seyhan ilçesinde mp3 indirme seçeneği diğer ilçelere nazaran az tercih ediliyor olması diğer bulgularla da uyumaktadır. Youtube gibi müziğe erişim kanallarının yüksek miktarda internet tüketimi gerektirmesi, ayrıca; Spotify, Fizy, TNet, Deezer gibi kanalların da kullanımlarının ücretli olması, z kuşağı için bu sistemi ekonomik olarak zorunlu hale getirmektedir. Konuyla ilgili bir başka boyut ise mp3 formatının özellikle illegal yollarla sağlarken çok düşük ses kalitelerine gerilediği bilinmektedir. Z Kuşağının ses kalitesi yerine, ücretsiz olmasını tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Video indirme %2,27 oranı ile Mp3 indirmeye göre çok daha düşük bir yüzdede kalıyor. Bu durum müziğin saklanma aşamasında, görselden daha çok işitsel öğelerin önemsedğini gösteriyor. Aynı zamanda video formatlarındaki kliplerin cihaz belleklerini kolaylıkla doldurması da az tercih edilmesine sebep olmaktadır.

Diğer ulaşım kanalları olan Spotify, Fizy, TNet ve Deezer gibi uygulamalardan bahsetmek gerekirse: Dünya çapında birçok şarkıya erişilebilmesini sağlayan bir dijital müzik, podcast ve video aktarma hizmetidir. Bu uygulamalar için bir hesap oluşturmak gereklidir. Oluşturulan hesap üzerinden aylık ödeme yapılmaktadır. Bu uygulamalar, sevdiğin şarkıların listelerini oluşturabilme, arkadaşlarının, sanatçıların ve ünlülerin müzik koleksiyonlarına bakabilme imkânı sunmaktadır. Ayrıca Spotify, kendine ait bir radyo istasyonu kurma imkânı da sağlamaktadır. Yine Seyhan ilçesi %16 lık ücretli Spotify kullanımı ile sosyo-ekonomik durumdaki gelişmişlikle müzik platformlarının yaygınlığı arasındaki bağı doğrulamaktadır.

“Adana İlinde Yaşayan Z kuşağı günde ne kadar süre müzik dinliyor?” Sorusuna İlişkin Veriler

Tablo 9. Z Kuşağı Bireylerin Günlük Müzik Dinleme Süresinin Dağılımı

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdeler (%)	Dinlemiyorum	1 Saat	2 saat	3 saat	3 Saat Üzeri
Çukurova	f	10	66	58	29	57
	%	4,55	30,00	26,36	13,18	25,91
Sarıçam	f	9	70	49	17	75
	%	4,09	31,82	22,27	7,73	34,09
Seyhan	f	5	84	63	26	42
	%	2,27	38,18	28,64	11,82	19,09
Yüreğir	f	8	76	47	19	70
	%	3,64	34,55	21,36	8,64	31,82
Toplam	f	32	296	217	91	244
	%	3,64	33,64	24,66	10,34	27,73

Z kuşağı bireylerin müzik dinleme süreleriyle ilgili yöneltilen bu soruda, İlçelerin toplamdaki yüzde sıralamaları incelendiğinde: En fazla tercih edilen seçenek %33,04 ile “1 saat” seçeneğidir. Öncelikle z kuşağının büyük bir kısmının (1 Saat %33,64 – 2 Saat %24,66 – 3 Saat %10,34) müzik dinlemeyi günlük yaşamlarında çok önemsedikleri görülmektedir. 3 saat ve üzeri müzik dinleyenlerin yüzde 27,73 ile yüksek bir yüzdede sahip olduğu görülmektedir. 3 saat ve üzeri müzik dinlediğini söyleyen bir z kuşağı bireyi için müzik günlük hayatının önemli bir kısmını oluşturur. Yaşları gereği aldıkları sorumlulukların yetişkin bir bireye göre daha az olmasının bu duruma neden olduğu, ayrıca 3 saat ve üzerinde müzik dinleyerek günlük yaşam aktivitelerinin (ulaşım, spor,

dinlenme vb.) büyük bir kısmının müzik eşliğinde olduğu söylenebilir. Dinlemi-yorum seçeneğinin 3,64 yüzdesi en az tercih edilen seçenek olduğu anlaşılmaktadır. Bir bireyin müzik dinlememesinde, aile ve çevresinde müzik dinlemeye yönelik bir kültürün gelişmemiş olması ya da yaşayışlarının müzik dinlemeye karşı olumsuz bir tutum içerisinde olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. En az tercih edilen seçenek olmasına rağmen, hâlihazırda genç bir bireyin müzik dinlememesinin neden kaynaklanabileceği, ayrıca bir çalışma konusu olabilecek, kapsamlı araştırmayı gerektirmektedir. Bir dikkat çekici hususu ise sosyo-ekonomik olarak daha gelişmiş olduğu belirtilen Seyhan ilçesindeki z kuşağı gençliğinin dikkat çekici oranda 3 saat ve üzere süre ile müziği daha az tercih etmeleridir. Bunun sebebinin sosyo-ekonomik olarak gelişmişliğe paralel olarak daha çeşitli hobi veya kurslara devam ediyor olabilmeleridir.

“Adana İlinde Yaşayan Z kuşağı hangi ortamlarda müzik dinliyor?” Sorusuna İlişkin Veriler

Tablo 10. “Hangi Ortamlarda Müzik Dinlersiniz?” Sorusuna İlişkin Veriler

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdelerik Değerleri	Evde	Trafikte	Yürürken	Ders Çalışırken	Arkadaşlarla	Diğer
Çukurova	f	115	14	35	16	3	37
	%	52,27	6,36	15,91	7,28	1,36	16,82
Sarıçam	f	126	16	31	5	6	36
	%	57,27	7,27	14,09	2,27	2,74	16,36
Seyhan	f	116	21	41	8	4	30
	%	52,73	9,55	18,64	3,64	1,82	13,64
Yüreğir	f	144	6	27	10	10	23
	%	65,45	2,72	12,27	4,54	4,54	10,45
Toplam	f	501	57	134	39	23	126
	%	56,93	6,47	15,22	4,43	2,61	14,31

“Hangi ortamlarda müzik dinlersiniz?” sorusuna z kuşağı 56,93 toplam yüzde ile *Evde* cevabını vermiştir. Rahat ve güvenli bir yer olan evde müzik dinlemeye zaman ayırmanın, genç kuşak tarafında müzik dinlemenin kişisel bir pratik olarak görüldüğü şeklinde yorumlanabilir. *Trafikte* müzik dinleme seçeneğinin yüzdelerinin *Yürürken* seçeneğine göre az olması, bu kuşak gençlerin trafikte fazla zaman geçirmediklerini göstermektedir. Ayrıca bu sonuçlar araştırmaya katılan z kuşağı bireylerin büyük oranda okullarına yürüyerek gittikleri şeklinde değerlendirilebilir. *Trafikte müzik dinleme sonucunun yüksek çıktığı Seyhan ilçesindeki gençlerin ailelerinin iyi olan sosyo-ekonomik durumlarından dolayı ulaşımını servis veya özel araçlarla yaptıkları düşünülmektedir.*

“Adana İlinde Yaşayan Z kuşağının müzik beğenisine etki eden unsurlar?” Sorusuna İlişkin Veriler

Tablo 11. “Neden Bu Müzik Türünü Dinliyorsunuz?” Sorusuna İlişkin Veriler

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdelerik Değerleri(%)	Enstrümanların hoşuma gitmesi	Ailemin etkisi	Arkadaşlarımın etkisi	Şarkı sözleri	Aldığım Müzik Eğitimi	Beni Anlatması
Çukurova	f	40	1	1	112	10	56
	%	18,18	0,45	0,45	50,91	4,55	25,45
Sarıçam	f	46	10	4	107	3	50
	%	20,91	4,55	1,82	48,64	1,36	22,73
Seyhan	f	61	2	2	108	1	46
	%	27,73	0,91	0,91	49,09	0,45	20,91
Yüreğir	f	51	2	3	102	1	61
	%	23,18	0,91	1,36	46,36	0,45	27,73
Toplam	f	198	15	10	429	15	213
	%	22,50	1,70	1,14	48,75	1,70	24,20

Z Kuşağı bireyi “Neden bu müzik türünü dinliyorsunuz?” sorusu için, tercihlerini etkileyen faktörleri, genel toplamda şöyle sıralamıştır:

1. Şarkı sözleri %48,75
2. Beni anlatması %24,20
3. Enstrümanların hoşuma gitmesi %22,50
4. Ailemin etkisi %1,70
5. Arkadaşlarımın etkisi %1,14

Ailemin etkisi ve arkadaşlarımın etkisi seçeneklerinin diğerlerine göre daha az tercih edildiğini görüyoruz. “Ailenin yaşam biçiminin, değerlerinin ve dünya görüşünün çocuğun kendi değer yargılarının oluşumunda rol oynaması gibi müzik türlerine yüklenen anlamlar ve atfedilen değer de ailenin görüşleri ile paralellik göstermektedir” (Şenel, 2013, s. 67) düşüncesi, çalışmanın verilerine ters düşen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Z kuşağı bireyinin beğenisinde, kişisel davrandığı ya da öyle olduğunu zannettikleri düşünülebilir.

Bu soruda ilçeler arasında büyük fark olmamakla beraber Seyhan’da *Enstrümanların hoşuma gitmesi* seçeneğinin *Beni anlatması* seçeneğine göre daha fazla olduğu görünmektedir. %48 ile şarkı sözü seçeneği en yüksek oranda tercih edilmiştir, konuyla ilgili Uğur Küçükkaplan’ın “Türkiye’nin Pop Müziği” kitabında, gerçekleştirdiği söyleşide Aranjör Osman İşmen şöyle diyor. “...Çünkü bizler Doğu Topluları genellikle söze çok önem veren toplumlardır. Battıyla ayrıldığımız tek nokta bence buradadır. Çünkü Batı, müziği enstrümantal olarak dinler, benimser” (Küçükkaplan, 2016, s. 414). Çalışmaya ait bulgular da bu düşüncüyü destekler nitelikte; Z kuşağının dinlediği şarkıların sözlerine önem verdiği görülmektedir.

Tablo 12. “Günlük Dinlediğiniz Müzikler Arasında Dizi Müzikleri Ne Sıklıkla Yer Almaktadır?” Sorusuna İlişkin Veriler

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdeleri (%)	Çok Sık	Sıklıkla	Bazen	Nadir	Hiç
Çukurova	f	12	19	82	67	40
	%	5,45	8,64	37,23	30,45	18,18
Sarıçam	f	8	28	74	94	16
	%	3,64	12,72	33,64	42,73	7,27
Seyhan	f	5	21	67	83	44
	%	2,27	9,55	30,45	37,73	20,00
Yüreğir	f	12	21	75	81	31
	%	5,45	9,55	34,09	36,82	14,09
Toplam	f	37	89	298	325	131
	%	4,20	10,11	33,86	36,93	14,90

“Günlük dinlediğiniz müzikler arasında dizi müzikleri ne sıklıkla yer almaktadır?” sorusuna ankette yer verirken, günümüzde televizyon dizilerinin gençler üzerindeki etkisi düşünülmüştür. “Sinemanın var olduğu ilk yıllardan itibaren filmlerde müzik kullanımı varlığını sürdürmüştür. Bunun en önemli nedenlerinden biri sinemanın, müziğin insanları etkileyici gücünden faydalanmasıdır. Müziğin bu özelliği televizyon dizilerinde de kullanılmıştır. Birçok dizi, müzikleri ile beraber anılır olmuş ve dizi müziği albümleri piyasaya sunulmuştur” (İmik & Yağbasan, 2007, s. 108). Televizyon dizilerinin, izleyicilerin müzik beğenilerini yönlendirdiği ve bunu yaparken nelere dikkat ettiğini Fidan şöyle açıklamaktadır: “Özellikle 2000 sonrasında yayınlanan televizyon dizilerinde geleneksel müzik belleğine yönelmenin arttığı görülmektedir. Bunun temel nedenlerden biri izleyiciyi kendinden olanla daha çabuk yakalama ve izleyicinin diziyi takip etmesini sağlamaktır” (Fidan, 2018, s. 138). Bu bilgilerin ışığında TV dizilerinin araştırmamız kapsamındaki Z kuşağı bireylerini kısmen de olsa benzer şekilde etkilediği ve dizilerde kullanılan şarkıların, gençler arasında popülerleşmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 13. “Sevdiğiniz Şarkıcının En Çok Hangi Özelliğini Beğenirsiniz?” Sorusuna İlişkin Veriler

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdeler (%)	Tavır ve davranışları	Kıyafetleri ve görünümü	Konuşma şekli	Müziği	Hepsi
Çukurova	f	14	17	13	92	84
	%	6,36	7,73	5,91	41,82	38,18
Sarıçam	f	18	6	8	112	76
	%	8,18	2,73	3,64	50,90	34,55
Seyhan	f	7	8	12	103	90
	%	3,18	3,64	5,45	46,82	40,91
Yüreğir	f	13	8	16	89	94
	%	5,91	3,64	7,27	40,45	42,73
Toplam	f	52	39	49	396	344
	%	5,91	4,43	5,57	45,00	39,09

“Sevdiğiniz şarkıcının en çok hangi özelliğini beğenirsiniz?” sorusuna ilişkin çalışmaya katılan z kuşağı bireylerinin *Müziği* seçeneğini çok büyük bir fark ile tercih ettiği görülmektedir. Z kuşağı gençlerinin kendi dinledikleri sanatçıyı tanımlarken büyük oranda müzikal güzelliği ön planda tuttıkları söylenebilir. Bu durum, z kuşağı gençliğinin diğer kuşaklara göre kıyafet ve dış görünüme daha az önem verdikleri şeklinde yorumlanabilir. Tercih sıralamasında 2. sırada olan *Hepsi* seçeneği gösteriyor ki beğenileri oluşturan faktörlerden *Tavır ve davranış*, *Kıyafetler* ve *Dış görünüş*, *Konuşma şekli* ve *Müziği*, z kuşağının değerlendirmesinde bir bütün olarak değerlendirilmektedir. Çalışmaya katılan ilçelerin cevapları arasında benzerlik olduğunu görüyoruz. Yalnız Sarıçam ilçesinin verilerinde *Müziği* seçeneğinin *Hepsi* seçeneğinden daha fazla tercih edildiğini görüyoruz.

“Adana İlinde Yaşayan Z kuşağı için müzik neyi ifade ediyor?” Sorusuna İlişkin Veriler

Tablo 14. “Müzik Hayatınızda Ne Kadar Önemli?” Sorusuna İlişkin Dağılım

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdeler (%)	Müzik hayatının vazgeçilmez bir parçasıdır	Çok önemlidir	Önemlidir	Dinlerim ama fazla önemli değildir	Önemsizdir
Çukurova	f	105	35	46	24	10
	%	47,73	15,91	20,90	10,90	4,54
Sarıçam	f	110	30	48	28	4
	%	50	13,64	21,82	12,73	1,82
Seyhan	f	99	40	37	39	5
	%	45	18,18	16,82	17,73	2,27
Yüreğir	f	104	31	40	38	7
	%	47,27	14,10	18,18	17,27	3,18
Toplam	f	418	136	171	129	26
	%	47,50	15,45	19,43	14,66	2,96

“Müziğin hayatınızdaki önemi nedir? Sorusuna en yüksek sıklıkla (%47,50) *müzik hayatımızın vazgeçilmez bir parçasıdır* cevabı verilmiştir. Toplam verilerin, tüm bölgelerde (Ç:%47,73-Sa:%50-Se:%45-Y:%47,27) benzerlik gösterdiğini görüyoruz. Tabloya bakıldığında z kuşağı bireyi için müziğin nedenli önemli bir noktada olduğu bilgisinden yola çıkarak, müziğin gençliği yönlendirmede etkili unsur olabileceği söylenebilecektir.

Müzik hayatımızın vazgeçilmez bir parçasıdır ve Müzik çok önemlidir diyenlerin yüzdelik dilimleri incelendiğinde, Çukurova ve Sarıçam ilçelerinin yüzdelik dilimlerinin aynı olması şaşırtıcı bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. (Ç:%63,64 – Sa:63,64- Se:63,18, Y:62,95) Böyle bakıldığında ilçeler arasında müziğin z kuşağı gençler arasında önemsizliğine yönelik anlamlı bir fark gözükmemektedir. Toplam veriler incelendiğinde *Önemsizdir* diyenler %2,96 dır. Günlük müzik dinleme süresinin verildiği tablo 9'daki *Dinlemiyorum* seçeneğinin toplam verilerdeki yüzdesinin 3,64 olması, bu iki sonucun birbiriyle tutarlı olduğunu göstermektedir.

“Adana İlinde Yaşayan Z kuşağı müzik etkinliklerine aktif olarak katılıyor mu?” Sorusuna İlişkin Veriler

Tablo 15. “Aşağıdaki Müzikli Etkinliklerden En Çok Hangisine Katılırsınız?” Sorusuna İlişkin Veriler

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdelik Değerleri (%)	Düğün	Konser	Festival	Okul Etkinlikleri	Diğer
Çukurova	f	83	28	52	29	28
	%	37,73	12,73	23,63	13,18	12,73
Sarıçam	f	99	48	28	28	17
	%	45	21,82	12,73	12,73	7,73
Seyhan	f	47	45	51	44	33
	%	21,36	20,45	23,18	20	15
Yüreğir	f	85	26	47	45	17
	%	38,64	11,82	21,36	20,45	7,73
Toplam	f	314	147	178	146	95
	%	35,68	16,70	20,23	16,59	10,79

“Müzikli etkinliklerden en çok hangisine katılırsınız?” sorusuna ilişkin, çalışmaya katılan z kuşağı bireylerinin genel toplamda “*Düğün*” seçeneğini tercih ettiğini görüyoruz. Tabloyu incelediğimizde genelden farklı olarak Seyhan ilçesinde *Festival* seçeneğinin en çok tercih edildiğini görüyoruz. *Bu veri de Seyhan ilçesindeki sosyo-ekonomik gelişmişliğin müziksel etkinliklere katılımı da olumlu bir şekilde etkilediğini düşündürmektedir.* Adana ilinde her yıl 36 festival yapılmaktadır. Bu festivallerin birçoğunda etkinlikler kapsamında konserler düzenlenmektedir. Bazı festivaller ise Çukurova Rock Festivali, Karacaoğlan Uluslararası Âşıklar Bayramı gibi doğrudan müzik festivalleri olup, bu bilgilerle, Adana’da yaşayan z kuşağı gençlerin festival seçeneğini en çok tercih etmesi açıklanabilir.

Tablo 16. “Konserlere Ne Sıklıkla Katılırsınız?” Sorusuna İlişkin Veriler

Bölge	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdelik Değerleri (%)	Çok Sık	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiç
Çukurova	f	5	21	62	58	74
	%	2,27	9,54	28,18	26,36	33,64
Sarıçam	f	6	20	76	52	66
	%	2,72	9,09	34,54	23,64	30
Seyhan	f	8	23	70	66	53
	%	3,64	10,45	31,82	30	24,10
Yüreğir	f	5	22	51	60	82
	%	2,27	10	23,18	27,27	37,28
Toplam	f	24	86	259	236	275
	%	2,72	9,77	29,43	26,82	31,25

“Konserlere ne sıklıkla katılırsınız?” sorusuna ilişkin genel toplamda *Bazen* seçeneğinin en çok tercih edildiği görülmüştür. Genel toplamda ve ilçeler bazında tercihlerin *Bazen*, *Nadir* ve *Hiç* gibi seçeneklerde yoğunlaştıkları görülmektedir. İlçeler arasında dikkat çeken bir farklılığa rastlanmamıştır. Tablo 15.’deki verilerle tutarlı cevaplar içerdiği anlaşılmaktadır. Adana ilindeki z kuşağı gençlerinin konser etkinliklerine çok sık katılmadıkları tespit edilmiştir. Bu hususta, kuşağın beğeni türüne hitap eden konserlerin azlığı, biletlerin yüksek tutarları veya yaşlarından dolayı bireysel olarak bu tip faaliyetlere katılmada sıkıntılar yaşayacak olmaları etkili olmuş olabilecektir.

Tablo 17. “Herhangi Bir Çalgı Çalıyor Musunuz?” Sorusuna İlişkin Veriler

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdeleri (%)	Blok Flüt	Melodika	Bağlama	Gitar	Piyano	Keman	Ritim	Enstrüman Çalamıyorum	Diğer
Çukurova	f	28	26	21	24	4	3	4	122	3
	%	12,73	11,82	9,55	10,91	1,82	1,36	1,82	55,45	1,36
Sarıçam	f	20	40	13	21	2	1	5	112	6
	%	9,09	18,18	5,91	9,55	0,91	0,45	2,27	50,91	2,73
Seyhan	f	16	34	4	30	7	2	8	119	-
	%	7,27	15,45	1,82	13,64	3,18	0,91	3,64	54,09	-
Yüreğir	f	27	38	14	22	4	1	4	145	6
	%	12,27	17,27	6,36	10,00	1,82	0,45	1,82	65,91	2,73
Toplam	f	91	138	52	97	17	7	21	498	15
	%	10,34	15,68	5,91	11,02	1,93	0,80	2,39	56,59	1,70

Enstrüman çalamıyorum diyenlerin oranının %56,59 ile çalanlardan fazla olduğu görülüyor. Seçeneklerde bulunan blok flüt ve melodika gibi enstrümanlar ilköğretim müfredatında mevcuttur. Ortaöğretimde ise seçmeli ders olan müzik yine blok flüt ile ilgili alıştırmalar mevcut olduğu halde ankete katılan z kuşağı bireyi enstrüman çalamıyorum seçeneğini tercih etmiştir. Bu durum z kuşağı gençliğinin büyük oranda, örgün eğitimleri esnasında bir çalgıyı öğrenmediklerini göstermektedir. %11 gibi bir oranla gitar çalmaları ise popüler kültürün bu önemli çalgısına ve eğitimine kolay ulaşılmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca vokal icraya uygun olan gitar çalgısına ait derslerin ve kendisinin de uygun fiyatlara temin edilebilmesinin de bu konuda etken olabileceği değerlendirilmektedir.

Tablo 18. “Bir Çalgı Çalıyorsanız Nasıl Öğrendiniz?” Sorusuna İlişkin Veriler

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdeleri (%)	Özel Ders	Aileden	Okulda	Halk Eğitim Merkezinde	Kendi Kendime
Çukurova	f	33	10	34	8	40
	%	15,00	4,55	15,45	3,64	18,18
Sarıçam	f	12	10	57	7	63
	%	5,45	4,55	25,91	3,18	28,64
Seyhan	f	25	7	80	10	26
	%	11,36	3,18	36,36	4,55	11,82
Yüreğir	f	11	4	53	11	46
	%	5,00	1,82	24,09	5,00	20,91
Toplam	f	81	31	224	36	175
	%	9,20	3,52	25,45	4,09	19,89

Enstrüman çalabilen Z kuşağı bireyinin en yüksek yüzde ile 25,45'i okulda öğrendikleri bilgisini vermiştir. Onu takip eden %19,89'u enstrüman çalmayı kendi kendine öğrendikleri bilgisini vermiştir. Blok flüt ve melodika gibi enstrümanların okulda müzik derslerinde öğretildiği düşünülürse 1. sırada olması şaşırtıcı bir sonuç değildir. *Özel ders aldığı bilgisini verenlerin %9,20 ile 3. sıradadır. İlçeler arasında en fazla özel ders alanların yüzdesi Çukurova'dır. Yüreğir ve Sarıçam ilçelerinde özel ders alan genç sayısının çok düşük olması sosyo-ekonomik gelişmişlikle paralellik göstermektedir.* Halk Eğitim merkezlerinden öğrendiği bilgisini verenler %4,09 ile 4. sıradadır; Bu oranın düşük olduğu söylenebilir. Aileden öğrendiği bilgisini veren ise %3,52 ile son sırada yer alır.

Kendi kendine çalgı öğrenmede ise Youtube ve benzeri videoların ayrıca online müzik eğitim sitelerinin etken olduğu düşünülmektedir.

Tablo 19. "Herhangi Bir Müzik Etkinliğinde Görev Aldınız mı?" Sorusuna İlişkin Veriler

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdeler (%)	Hayır, yer almadım	Evet, yer aldım	İsterdim, ama fırsatım olmadı
Çukurova	f	92	74	54
	%	41,82	33,63	24,54
Sarıçam	f	93	83	44
	%	42,27	37,73	20
Seyhan	f	99	83	38
	%	45	37,73	17,27
Yüreğir	f	86	83	51
	%	39,10	37,73	23,18
Toplam	f	370	323	187
	%	42,05	36,70	21,25

Herhangi bir müzik etkinliğinde görev aldınız mı sorusuna *Hayır yer almadım* diyenlerin oranı %42,82 ile *Evet yer aldım* diyenlerin yüzdesinden fazla olduğunu görüyoruz. *İsterdim ama fırsatım olmadı* önermesinin %21,25 ile azımsanamayacak kadar çok olması, araştırma kapsamındaki z kuşağı bireyine sunulan imkânların yetersizliğini göstermektedir. Müzikal icraya karşı ilgili olan bu kuşak bireylerinin, kendilerini ifade etmek istedikleri bir alandan yoksun kaldıklarının farkında olmaları önemli bir tespittir. Bu bulgu, performans gerçekleştiren kişilere, ortamlara ve bunun hazzına karşı önemli bir farkındalık düzeyinin ifadesidir.

"Adana İlinde Yaşayan Z kuşağı müzik eğitimini yeterli buluyor mu?" Sorusuna İlişkin Veriler

Tablo 20. "Okulda Almış Olduğunuz Müzik Ders İçeriğini Beğeniyor Musunuz?" Sorusuna İlişkin Veriler

Bölgeler	Tercih Sayısı (f) ve Yüzdeler (%)	Çok beğeniyorum	Beğeniyorum	Az beğeniyorum	Beğenmiyorum	Hiç Beğenmiyorum
Çukurova	f	20	46	36	39	79
	%	9,09	20,91	16,36	17,73	35,91
Sarıçam	f	55	79	18	26	42
	%	25,00	35,91	8,18	11,82	19,09
Seyhan	f	15	60	42	43	60
	%	6,82	27,27	19,09	19,55	27,27
Yüreğir	f	19	42	28	46	85
	%	8,64	19,09	12,73	20,91	38,64
Toplam	f	109	227	124	154	266
	%	12,39	25,80	14,09	17,50	30,23

Verilere bakıldığında *Çok beğeniyorum* 12.09 ile en az tercih edilen, *Hiç beğenmiyorum* önermesi ise %30,23 ile en çok tercih edilen seçenek olarak karşımıza çıkıyor. Genel toplamdaki oranlar Sarıçam ilçesi hariç tüm bölgelerde benzerlik gösteriyor. Bu düzeyde müzik ders içeriklerinin beğenilmesinin birçok sebebi olabilecektir. Başta derslerde kullanılan müziklerin öğrencilerin ilgisini çekmekte yetersiz kalması, öğretmen-lerin kullandıkları çalgılar ve söylediği şarkılarla müziğe yeterli ilgiyi uyandıramamış olması, yaygın eğitim seviyesindeki öğrenciler için çok detaylandırılmış ders içerikler müzik dersinin cazibesini kaybettirmiş olabilir. İlköğretim düzeyinde sınıf öğretmenleri tarafından haftada sadece bir ders süresi müzik eğitimi almaları ve Ortaöğretim sürecinde ise seçmeli ders olarak Görsel Sanatlar ve Müzik alanlarından bir tanesini seçmek zorunda kalmaları, lise düzeyindeki gençlerin birçoğunun sağlıklı bir kulak eğitiminden mahrum olmalarına sebep olmaktadır. Lise düzeyine gelmiş bireylere, olmayan bir kulak eğitimini inşa etmenin pek de mümkün olmadığı görülmektedir. Bu sonuçlar verilen müzik eğitimi ile ilgili memnuniyetsizliği ortaya koymaktadır. Derslerde kullanılan müziklerin öğrencilerin beğenileriyle örtüşmediği anlaşılmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan bireylerin %50,91'i kız, %49,09'u ise erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmada kız ve erkek sayısı birbirine çok yakındır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında, memleketi Adana olmayanların sayısının, azımsanamayacak kadar çok olduğu görünmektedir. Bu kültürel çeşitliliğin bireylerin müzikal beğenilerinin şekillenmesinde etkili olacağı sonucuna varılmıştır. Araştırmaya katılanların ağırlıklı bir kısmı (%80,4) kendi evinde oturduklarını söylemiştir. Kirada oturanların yüzdesinin en fazla olduğu ilçenin Çukurova olduğu anlaşılmaktadır. Z kuşağı bireylerin kirada oturanların yüzdesinin en düşük olduğu ilçe ise Yüreğir olarak görünmektedir. Yüreğir ilçesindeki gecekondulaşma oranının çokluğu çalışmaya ait sosyo-ekonomi ve müzik beğenisi etkileşimine ait sonuçları destekler niteliktedir.

Adana ilinin genelinde, *pop müziğin* Z kuşağı tarafından en çok dinlenen müzik türü olduğu anlaşılmaktadır. Z kuşağı gençlerinin müzikal beğenilerinin odağında ve kendilerine ait rozetlerini sergilemekte pop müziği kullandıklarını söylemek doğru olacaktır. Sarıçam ve Yüreğir ilçeleri *arabesk* müziğin en çok tercih edildiği bölgelerdir. Yoğun göç alan ve sosyo-ekonomik olarak zorlukların yaşandığı bu bölgelerdeki gençlerin *arabesk* beğenileri beklenen bir sonuçtur. Gecekondu yaşamında sosyo-ekonomik güçlükler daha etkili olarak hissedilmektedir. Zaten Yüreğir ilçesindeki genç bağımlılık oranının yüksekliği ve yüksek hane halkı sayısı da müzikal ifade biçimi olarak *arabeskin* beğenilmesini makul kılmaktadır. Sosyo-ekonomik paralellik gösteren bir diğer tür ise *yabancı müzik*dir. Seyhan ilçesi merkezde bulunması ve yapılaşma olarak en gelişmiş olması gibi özellikler ile sosyo-ekonomik olarak ileri olması gençlerin *yabancı müziği* daha elit anlamlar barındıran bir rozet gibi benimsemelerine sebep olmuştur. İl genel tablosu incelendiğinde *pop müziğinin* yanı sıra diğer müzik türleri azımsanamayacak yüzdelerdedir. Z kuşağının müzik tercihlerinin il genelinde, *Pop Müzik, Arabesk, Rap, Yabancı müzik, Diğer, Türk Halk Müziği, Rock, Dini müzik, Türk Sanat Müziği* şeklinde sıralanması, gençlerin müzik türü tercihlerinde, çeşitliliğin olduğu sonucunu göstermektedir. Bu çeşitlilik aslında gençler arasında çok sayıda farklı sosyal toplulukların bulunduğu da göstergesidir.

Çalışmada Adana'da yaşayan Z kuşağı bireylerine yöneltilen *en sevdiğiniz şarkıcı kimdir?* şeklindeki açık uçlu soruya, yanıt olarak verilen şarkıcı isimlerinin çeşitliliği şaşırtıcı bir sonuç olarak karşımıza çıkmıştır. *Diğer* (ilçe çapında ilk on sıraya giremeyen şarkıcılar bu şekilde sunulmuştur) seçeneğinin %71,70 olması, tercih-lerdeki çeşitliliğin çok fazla olduğu sonucunu destekler niteliktedir. Adana ili Z kuşağı gençleri müzikal beğeni-lerini kendi yaş grubundan beklendiği gibi sadece genel popüler medya üzerinden şekillendirmeyip çok renkliliklerini temsil edebilecek müziklerin arayışı içine girmişlerdir. Bu kuşak bireyleri için herkesten farklı olmak ve kendini ifade edecek müziği de herkesinkinden anlamlı olması önemlidir. Açık uçlu bu soruda öne çıkan isimler ise Yıldız Tilbe (*arabesk*), Ahmet Kaya, Gazapizm (*Rap*) olmuştur. Toplam ortalamaları %13,72 olmasına karşın Adana ili Z kuşağının genel müzikal beğenisine paralellik gösteren tercihlerdir. Üç sanatçının şarkılarında, sözlerinin ön plana çıktığı söylenebilecektir. Çeşitliliği ve popülerliği yansıtan bir diğer dikkat çekici sonuç ise BTS isimli Güney Koreli k-pop grubunun bu listede yer almasıdır. Dünya da çok popüler olan k-pop gruplarının Adana'da beğeni bulması küresel modaların nasıl Z kuşağı arasında kabul bulduğuna işaret etmektedir. Yüreğir ilçesinde ilk on içinde yer alan k-pop grubu diğer ilçelerde de sonraki sıralarda karşımıza çıkmaktadır. Z kuşağı geneli itibarıyla kendini özel hissettirecek popüleritesi çok yüksek olmayan sanatçıları tercih ediyor olsa da dünyadaki popüler akımları da takip eden ve bunu öne çıkaran gençler de mevcuttur.

Çalışmada tercih edilen ilçelerin ayrı ayrı ilk 10 sıralamalarına ve il genelindeki ilk 10 sıralamaya girmeyen, Türkçe sözlü şarkı söyleyen sanatçıların sayısı 98, yabancı dilde şarkı söyleyen sanatçıların ise 89'dur. Toplam sanatçı sayısı ise 21'i ilk onlu listede olan, 98'i Türkçe sözlü, 89'u yabancı dilde olmak üzere 208'dir. Bu da Z kuşağının çok sayıda sanatçıyı dinlemekte olduğunu, popülerleşmiş isimlere odaklanmak yerine daha çok kendi özel beğenisine odaklandıklarını göstermektedir.

Z kuşağının müzikal tür seçimini %48,75 ile şarkı sözleri etkilemektedir. Bu sebeple Tablo 5 ve Tablo 11'in aralarında tutarlılık olduğu sonucuna varılabilir. 3. sırada, *Gazapizm* isimli bir rap müzik sanatçısı karşımıza çıkıyor. Bu şarkıcı *Çukur* isimli bir televizyon dizisinde yayınlanan şarkısıyla bilinmektedir. Aynı zamanda çekimleri Adana'da yapılan bir internet dizisi olan "*Sfır Bir*"in de müziklerini yapmış, klip çekimlerini Adana'da gerçekleştirmiştir. Bu etkenlerin çok dinlenilmesinde önemli bir faktör olabileceği düşünülmektedir. Bu sebeple kültürel ve coğrafi yakınlığın müzik tercihlerinde önemli bir unsur olduğu sonucuna varılabilir.

Çalışma grubunun "*Neden müzik dinliyorsunuz?*" sorusuna %66,02 ile *dinlenme ve rahatlamak* için cevabı verildiği görülüyor. Adana ili z kuşağı müziği *sosyalleşmek* için kullanmadıklarını çok belirgin bir yüzdeyle (%1,7) ifade etmişlerdir. İlçeler arasında da anlamlı düzeyde bir farklılık olmaması bu tespiti desteklemektedir. Z kuşağının sosyal topluluk ve ortamlarının oluşma sürecinde müziğin bir rozet olarak kullanılıyor olması birçok araştırmaya göre beklenen bir sonuçtur. Lakin sosyal olmak için *müzik dinlemediklerini* ifade etmeleri bu yaş grubunun bilinçaltında gizli tuttukları etkileşimlerinde kaynaklanmaktadır. Bu gizli çarpan göz ardı edilirse, genç bireylerin müziği sosyalleşme aracı olarak görmedikleri, müzik dinlemeyi daha bireysel bir faaliyet olarak değerlendirdikleri sonucuna varılmıştır denilebilir.

Z kuşağının müzik dinlemekte kullandıkları cihazların başında *cep telefonu*, %79,09 sıklıkla gelmektedir. Gençlerin sürekli yanı başında olan cep telefonları onların yaşam tarzlarındaki iletişim (arama, sms, whatsapp, messenger, line vs), hızlı web erişimi, sosyal medya kullanımı gibi özellikler ile sınırlı kalmayıp müzik listelerini oluşturdukları bir cihaz haline almıştır. Genel anlamıyla müziğe ulaşım tercihleri, z kuşağının her bilgiye hızlı ulaşma isteğinin yansması olarak sevdiği müziklerde de tezahür ettiği sonucuna varılmıştır.

Ankete katılan gençlerin büyük bir kısmının (%42,84) müziğe erişmekte için Youtube'u tercih ettikleri anlaşılmıştır. Youtube'un kurulumuz, ücretsiz, yüksek kalitede videolara ulaşma imkanı vermesinin yanı sıra bir sosyal medya platformu ile z kuşağı gençlerine karşılıklı etkileşim ve iletişim ağı da sağladığı tespit edilmiştir. Müziğe erişmek için mp3 indirerek depolamanın da sık bir şekilde yapıldığı görülmüştür. Sosyo-ekonomik durumu gelişmiş olan Seyhan ilçesinde mp3 indirilmesinin daha az tercih edilmesi ekonomi-müzik etkileşimini doğrulamaktadır. Yine Seyhan ilçesi %16 lık ücretli *Spotify* kullanımı ile sosyo-ekonomik durumdaki gelişmişlikle ücretli müzik platformlarının yaygınlığı arasındaki bağı doğrulamaktadır.

Gençlerin 2 saat, 3 saat ve 3 üzeri müzik dinleyenlerinin %62,73 (%27,73+%10,34+%24,66) gibi yüksek bir düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Bu kuşak gençlerin gün içerisinde önemli bir zamanlarını müzik dinleyerek geçirdikleri hatta günlük faaliyetlerini (okula gitme, alışveriş, dinlenme vs) müzik eşliğinde yaptıkları sonucuna varılmıştır. Sosyo-ekonomik olarak daha gelişmiş olan Seyhan ilçesindeki z kuşağı gençliğinin dikkat çekici oranda 3 saat ve üzere süre ile müzik dinlemeyi daha az tercih ettikleri görülmektedir. Bunun sebebinin sosyo-ekonomik olarak gelişmişliğe paralel olarak daha çeşitli hobi veya kurslara devam ediyor olabilmeleridir. Z kuşağı bireylerin %3,64'ü *müzik dinlemiyorum* şeklinde beğenisini ifade etmiştir.

Adana ilindeki gençlerin %56,93'ü müziği "Evde" dinlediklerini belirtmiştir. Bu kuşak bireylerin müzik dinlemeyi, rahat bir yer olarak düşünülen, evlerinde yapmak istemeleri müziği kişisel bir aktivite olarak gördüklerini göstermektedir. Bu tespiti destekler nitelikte olan bir diğer sonuç ise "*arkadaşlarıyla*" müzik dinleme seçeneğinin %2,61 ile en az tercih edilen seçenek olmasıdır. "*Diğer*" seçeneği ise %14,63 ile azımsanamayacak kadar yüksek bir düzeydedir. Seyhan ilçesindeki gençlerin trafikte müzik dinleme sonucunun yüksek çıkmasının, iyi olan sosyo-ekonomik durumlarından dolayı ulaşımını servis veya özel araçlarla yaptıklarından dolayıdır. Çalışmaya katılan z kuşağı bireylerin, müzik tercihlerindeki çeşitliliğin, müziği dinlemek için seçtikleri yerlerde de benzer şekilde çeşitli olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmaya katılan gençler müzik beğenilerine etki eden unsurları; *Şarkı sözleri* %48,75, *Beni anlatması* %24,20, *Enstrümanların hoşuma gitmesi* %22,50, *Ailemin etkisi* %1,70, *Arkadaşlarımın etkisi* %1,14 olarak sıralamışlardır. Aile ve arkadaş etkisine karşı bu denli net olumsuz bir cevap vermeleri, Z kuşağı bireyinin beğenisinde, kişisel davrandığını göstermektedir. “*Şarkı sözleri*” seçeneği en fazla tercih edilen seçenektir. Z kuşağının müzikal beğenilerine öncelikle etki eden unsurun şarkılara ait sözler olduğu sonucuna ulaşılabılır.

Çalışma bilgilerinin ışığında TV dizilerinin araştırmamız kapsamındaki Z kuşağı bireylerinin müzikal tercihlerini kısmen de olsa etkilediği ve dizilerde kullanılan şarkıların, popülerleşmesinin yaygın bir sonuç olduğu söylenebilir.

Z kuşağı gençlerinin kendi dinledikleri sanatçıyı tanımlarken büyük oranda müzikal güzelliği ön planda tuttıkları tespit edilmiştir. *Hepsi* seçeneğinin tercihlerde büyük bir yüzde ile 2. sırada olması müziği, görsel öğelerin baskın olduğu günümüzde, Z kuşağının müziği bir bütün olarak algıladıkları sonucuna ulaşılabilmektedir.

Adanalı gençlerin müziği *hayatlarının vazgeçilmez bir parçasıdır* (%47,50) olarak kabul etmeleri oldukça önemlidir. *Çok önemlidir* (%15,45), *Önemlidir*, (%19,43) seçeneklerini de olumlu şıklar olarak kabul edersek Z kuşağı için müziğin hayatlarında çok kıymetli olduğu söylenebilecektir. Adana ili örnekleminde Z kuşağı gençler arasında müziğin önemsenmesine yönelik ilçeler arasında anlamlı bir fark gözükmemektedir.

Adana İlinde yaşayan Z kuşağı, müzikli aktiviteye daha çok geleneksel bir tören olan düğünlerde katıldığı sonucuna varılmıştır. Yine sosyo-ekonomik gelişmişliğe sahip bölgelerde (Seyhan) festival gibi etkinliklere gençlerin daha çok katıldıkları tespit edilmiştir. Adana ilindeki Z kuşağı gençlerinin konser etkinliklerine çok sık katılmadıkları görülmektedir. Bu hususta, kuşağın beğeni türüne hitap eden konserlerin azlığı, biletlerin yüksek tutarları veya yaşlarından dolayı bireysel olarak bu tip faaliyetlere katılmada sıkıntılar yaşayacak olmaları etkili olmuştur.

Adana ili Z kuşağı bireylerinin, yarısının bir enstrüman çalamaması üzücü bir durumdur. Z kuşağı bireylerinin faydalanabileceği okul, halk eğitim merkezleri gibi kurumlarda verilen çalgı eğitiminin yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Gitarın en sık kullanılan çalgı olması, popüler olması, kolay elde edilmesi, eğitimine ulaşmanın rahatlığı ve vokal icraya eşlik edebilmesidir. İlçeler arasında en fazla özel ders alanların yüzdesi Çukurovadır. Yine Yüreğir ve Sarıçam ilçelerinde özel ders alan genç sayısının çok düşük olması sosyo-ekonomik gelişmişlikle paralellik göstermektedir. Kendi kendine çalgı öğrenmede ise Youtube ve benzeri videoların ayrıca online müzik eğitim sitelerinin etken olduğu düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan Z kuşağı bireylerinin %42,82’si her hangi bir müzik etkinliğinde rol almamıştır. *İsterdim ama fırsatım olmadı* önermesinin %21,25 ile azımsanamayacak kadar çok olması, araştırma kapsamındaki Z kuşağı bireyine sunulan imkânların yetersizliğini göstermektedir. Müzikal icraya karşı ilgili olan bu kuşak bireylerinin, kendilerini ifade etmek istedikleri bir alandan yoksun kaldıklarının farkında olmaları önemli bir tespittir. Bu tespit performans gerçekleştiren kişilere, ortamlara ve bunun hazzına karşı önemli bir farkındalık düzeyinin ifadesidir. Z kuşağı bireyinin müzikal beğenisinin önemli bir basamağını, kendi müzikal icra düşüncesi/süreci olarak gördüğü tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan Z kuşağı bireyleri *Okulda almış olduğu müzik ders içeriğini* %30,23’lük bir oranla beğenmediklerini ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar, verilen müzik eğitimi ile ilgili memnuniyetsizliği ortaya koymaktadır. Derslerde kullanılan müziklerin öğrencilerin beğenileriyle örtüşmediği veya ders içeriklerinin gençlerin ilgisini çekecek şekilde tasarlanmadığı sonucuna varılmıştır.

Araştırma sonuçları doğrultusunda çalışmaya katılan Z kuşağı bireylerinin popüler olana yatkın, beğenilerinin çeşitli ve gün içerisinde müzik dinleme sürelerinin uzun olduğu bilgileri edinilmiştir. Çeşitliliğin fazla olması ve müzik dinleme sürelerinin uzunluğu sevindirici olmakla birlikte, tüm bu müzik çeşitliliği için kaliteli ürünler/alternatifler ortaya koymanın önemli olduğu kesindir.

Ankete katılan Z kuşağı bireylerinin müziği neden ve nerede dinlediği gibi sorulara, daha çok bireyselliği vurgulayan cevaplar vermeleri, müziğin insanları birleştirici yönünün göz ardı edildiğini düşündürmektedir. Z kuşağının karakteristik özelliklerinden olan bireyselciliğiyle örtüşen bu duruma karşı, müziğin sosyal yönü geliştiren önemli bir unsur olduğu kavratılmalı kurumlar tarafından bu yönde daha çok etkinlikler düzenlenmelidir.

Çalışmaya katılan bireylerin dinledikleri eserlerin sözlerini diğer tüm seçeneklerden fazla önemsedikleri yönünde bir sonuç ortaya çıkmıştır. Söz yazarlarının eserlerinde kullandıkları sözlerin toplumsal olarak büyük etkiye sahip olduğu unutulmamalıdır. Sonuçlardan elde ettiğimiz verilere göre özellikle bu kuşak bireyleri tarafından sevilen, rap müziği sözlerinin slogan vari ve bazı ideolojilerin üzerine oturtulduğu bilinmektedir. Bu sebeple rap müziği sanatçılarına eserlerinde toplumsal değerlerimizi küçümseyen ve yozlaşmayı dikte eden şarkı sözlerinden kaçınılması önerilmektedir.

Çalışmanın sonucunda, Z kuşağı bireyinin hayatında, müziğin çok önemli bir yere sahip olduğu sonucuna varmıştır. Bu doğrultuda Z kuşağı bireyinin yönlendirilmesinde müziğin çok etkili olabileceği unutulmadan, olumlu yönde kullanılmalıdır.

Müzik faaliyetlerine katılmak isterdim fakat fırsatım olmadı yönünde cevap veren Z kuşağı bireylerine imkan eşitliği sağlanmalıdır. Daha çok katılımcı olabilecekleri müzikal etkinlikler/alanlar yaratılmalıdır.

Sonuçlar doğrultusunda aldıkları müzik eğitiminden memnun olmadıkları yönünde veriler elde ettiğimiz Z kuşağı bireylerinin, bu konudaki eksiklikleri giderilmelidir. Yaşamlarında bu kadar önemli yer teşkil eden müziği, eğitim hayatları süresince herhangi bir mahrumiyete uğramadan alabilmelidirler. Müziği öncelikle içinde bulunduğu kültürün temel değerlerinden, evrensel doğru çağı yakalamış bir eğitim içeriğiyle öğrenmelidirler.

Kaynakça/References

- Çiftçi, C., & Çağlar, A. (2014). Ailelerin sosyo-ekonomik özelliklerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi: Fakirlik kader midir? *International Journal of Human Sciences*, 155-175.
- ÇOKA. (2015). *Çukurova Bölgesi İlçe Raporu*. Adana: Çukurova Kalkınma Ajansı.
- Çukurova. (2018, 12 05). *Çukurova Kaymakamlığı Resmi İnternet Sitesi*. Çukurova Kaymakamlığı Resmi İnternet Sitesi:<http://www.cukurova.gov.tr/genel-bilgiler> adresinden alındı
- Özer, Y. (1997). *Billim Perspektifinde Müzik*. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları
- Albayrak, U. (2015). *Müzik Beğenisinin Kültürel Sermaye ve Kültürel Elitizm: Kıbrıs Örneği (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Ataç, E. (2014). *Reading Turkish Urbanisation Through Socio-Economic Residential Segregation in 15 Cities*. Ankara: ODTÜ Doğa ve Uygulamalı Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Aziz, A. (2020). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Bailey, M. (2018). Examination of the Relationships Between Socioeconomic Status and Music Student Achievement in State-Level Performing Groups. *Texas Music Education Research*, 3-17.
- Beard, D. a. (2008). *Musicology*. New York: Routledge.
- Becker, H. S. (2016). *Sosyal Bilimcilerin Yazma Çilesi*. Ankara: Heretik Yayınları
- Bogt TT, R. Q. (2003). *Youngsters And Their Musical Taste: Musical Styles*. Nedherlands: The Nedherland' Journal of Social Science Vol 39, No.1 p.35-49.
- Dönmez, B. M. (2019). *Etnomüzikoloji Temel Kavramları*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık

- Duman, B. v. (2011). Sosyal Sermaye Güven Boyutunda Etkinlik. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 181-208.
- Erkenekli, M., Uzun, Z., & Gümüş, Ö. (2012). Sosyoekonomik Statü ve Sosyal Değerler İlişkisine Yönelik Bir İnceleme. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 125-147.
- Erol, A. (2005). *Popüler Müziği Anlamak*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık
- Erol, A. (2017). *Popüler Müziği Anlamak (4.Baskı)*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Ertoy, M., Parlador, H., & Öztürk, T. (2020). *Sosyoloji Kavramlar, Temalar, Yönelimler*. İstanbul: Hiper Yayınları
- Esgin, A. (2014). *Sosyolojik Soruşturmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Eyerman, R. a. (2000). *Music and Social Movements*. UK.: Cambridge University Press.
- Featherstone, M. (2013). *Postmodernizm ve Tüketim Kültürü*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Fidan, S. (2018). Televizyon Dizilerinde Geleneksel Müzik Belleğinin Kullanımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 125-139.
- Firth, S. (1983). *Sound effects: Youth, leisure and the politics of rock 'n' roll*. London: Constable.
- Gürbüz, B. (2007). Yüreğir'e Göç Eden Nüfusun Sosyo-Ekonomik Özellikleri ve Şehirleşme Sürecindeki Değişimi. *İ. Ü. Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi*, 1-12.
- Işık, C. -I. (2013). *Arabesk ve Müslüm Gürses*. İstanbul: Ferfir Yayınevi.
- İmik, N., & Yağbasan, M. (2007). Televizyon Dizilerinde Kullanılan Müziklerin Genç İzleyicilerin Dizileri İzleme Oranına Etkisi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 103-114.
- Küçükkaplan, U. (2016). *Türkiye'de Pop Müziği*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Karışçı, G. (2007). *Müzik Beğenisinin Kültürel Etkenler Bir fMRI Çalışması (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Karahasanoğlu, S. v. (2015). *Müzikte Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: İTÜ TMDK Yayınları.
- Karakuyu, M. (2019). *Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müzikal Beğenilerinin Çalgı Seçimi Üzerindeki Etkileri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)* İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları
- Lavenda, R. H. (2019). *Kültürel Antropoloji*. Ankara: Doğubatı Yayınları
- Lonsdale, A. (2009). *The social psychology of music and musical taste*. Edinburg: Heriot-Watt University.
- Monaghan, J. a. (2007). *Sosyal ve Kültürel Antropoloji*. Ankara: Dost Yayınları.
- Nangy, A. S. (2012). The Basis And The Structure Of The Tertiary Socialisation Field And The "Youth-Affairs" As An Autonomous Area. *Acta Technologica Dubnicae 2(2)*, 1-18.
- Punch, K. F. (2014). *Sosyal araştırmalara Giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Ridley, A. (2007). *Müzik Felsefesi*. Ankara: Dost Kitabevi.
- Sarıçam. (2019, 04 04). *Sarıçam Kaymakamlığı*. Sarıçam Kaymakamlığı Resmi İnternet sitesi: <http://www.saricam.gov.tr/genel-bilgiler>. adresinden alındı
- Sertkaya, R. v. (2019). Kentsel Dönüşüm Vizyon ve Stratejinin Önemi: Adana/Seyhan İlçesinde Uygulama Örnekleri Üzerine Eleştirel Bir Bakış. *Kent, İnşaat ve Ekonomi Kongresi*, (s. 303-319). Gaziantep.
- Seyhan. (2019, 04 04). *Seyhan Kaymakamlığı*. Seyhan Kaymakamlığı Resmi İnternet Sitesi: <http://www.seyhan.gov.tr/ekonomik-durum> adresinden alındı
- Small, C. (1996). *Music, Society, Education*. London: Wesleyan University Press.
- Stokes, M. (1998). *Türkiye'de Arabesk Olayı*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Şenel, O. (2013). *Müzik Algısı, Müzik Tercihi ve Sosyal Kimlik Bağlamında Müzikte Önyargı ve Kalıp Yargı (Yayımlanmamış Doktora Tezi)* Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Taş, H. D. (2017). Geleceğimiz Olan Z Kuşağının Çalışma Hayatına Muhtemel Etkileri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, Sayı: 13*, 1033-1048.
- TÜİK. (2018, Nisan 4). *Merkezi Dağıtım Adrese Dayalı*. Tuik Resmi İnternet Sitesi: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> Erişim Tarihi: 04.04.2019. adresinden alındı
- Wicke, S. A. (1998). *Music and Cultural Theory*. Malden: Polity Press.
- Yüreğir. (2019, 04 04). *Yüreğir Kaymakamlığı*. Yüreğir Kaymakamlığı Resmi İnternet Sitesi: <http://www.yuregir.gov.tr/yuregir-hk-genel-bilgiler> adresinden alındı
- Yılmaz, T. (2010). *Adana İlinde Pamuk Tarımı ve Adana Hacı Sabancı Organize Sanayi Bölgesindeki Tekstil Fabrikaları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ
- Zilmann, D. G. (1997). *Musical taste in adolescence*. New York: Oxford Universty Press.